Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 192	Łódź, Wtorek 18 sierpnia 1931 r.	נײַנטער יאהרגאנג	לאָדז. דינסטאג ה' אלול תרצ"א	№ 192

Adres Redakcij i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז. פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

קאַמף מיט אַרבייטסלאָזיגקייט

בריי‌טער רעגירונגס=פּלאַן פון א הילפס=אַקציע פאַר אַרבייטס=לאָזע און פון מיטלען צו פערקלענערן די אַרבייטסלאָזיגקייט

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויפ'ן ערשטען פּלאַן רוקט אַרויס די רעגירונג די פראַגע זועגען קאַמף מיט דער אַרבייטסלאָזיגקייט.

ווי בעוואוסט אַרבייט אַ ספּעציעלע קאָמיסיע איבער אַ פּלאַן, ווי אַזוי צו בעקעמפען די אַרבייטסלאָזיגקייט. אין סוף פון דער היינטיגער וואָך ענדיגט די קאָמיסיע איהר אַרבייט, נאָכדעם וועט דער אויסגעאַרבייטער פּלאַן איבערגעגעבען ווערען דעם מיניסטאָרישען עקאָנאָמישען קאָמיטעט.

די פאָרשלאַגען פון דער קאָמיסיע געהן אין צוויי ריכטונגען: 1) ווי אַזוי צו בעגרעניצען די אַרבייטסלאָזיגקייט אין משך פון אַנקומענדיגען ווינטער און 2) דרינגענדע הילף אין דער פאָרם פון לעבענסמיטעל, בעהייצונג און הלבשה פאַר אַרבייטסלאָזע.

די רעגירונג האָט בעשלאָסען מיט דער גאַנצער ענערגיע אויסצופיהרען דעם ברייט אָנגעצייכענטען פּלאַן.

די וואָיעוואָדעס זענען אויפגעפאָדערט געוואָרען צו בילדען אין יעדער וואָיעוואָדזשטווע אַ לאָקאַלען, געזעלשאַפטליכען הילף־קאָמיטעט, וועלכער דאַרף מיטאַרבייטען מיט דער רעגירונג אינ'ם קאַמף מיט די פאָלגען פון אַרבייטסלאָזיגקייט.

פראַנקרייך וועט העלפען דייטשלאַנד אָבער זי אַליין זאָל דערבייַ נישט ליידען

פּאַריז, 17 (טו) די היינטיגע „עקאָ־דע־פּאַרי" האָט פערעפענטליכט אַן אינטערוויאו פון איהר מיטאַרבייטער מיט'ן פינאַנץ־מיניסטער פלאַנדען, וועלכער זאָגט זיך אַרויס וועגען דעם ענטשעדיגונגס־פּראָבלעמען און די אויסזיכטען פון דייטשלאַנדס פינאַנציעלער סאַנאַציע.

לויט דער מיינונג פון מיניסטער וועט פראַנקרייך קיינמאָל נישט אפּאנירען, אויב אַמעריקא וועט וועלען אויפהויבען די איניציאַטיוו צו שטרייכען די מלחמה־חובות. פון איהר זייט וועט פראַנקרייך אָבער נישט אויסאיבען קיין דרוק אין דער ריכטונג אויף אַמעריקא, ווייל פראַנקרייך'ס חובות בנוגע אַמעריקא זענען אַ טייל פון די דייטשע חובות בנוגע פראַנקרייך.

אַנדערש זעהט אויס, די פראַגע פון פראַנקרייכס אַנטייל אין די ענטשעדיגונגס־אָפּצאָהלען. ס'איז אַלגעמיין בעקאַנט, אַז די ענטשעדיגונגען דעקען נישט די חורבנות, וואָס די מלחמה האָט געמאַכט. די פראַנצויזישע עפענטליכע מיינונג איז איינגאַנצען איינשטימיג, אַז די פראַנצויזישע רעגירונג וועט נישט קענען און דאַרף נישט רעזיגנירען פון דעם רעכט, וואָס איז איהר גאַראַנטירט געוואָרען נישט נאָר דורכ'ן ווערסאַילען טראַקטאַט, נאָר וואָס פליסט אַרויס פון גערעכטיגקייטס־געפיהל.

וואָס שייך די הילף, וואָס מ'דאַרף געבען דייטשלאַנד, וועט פראַנקרייך שטעהען אויפ'ן שטאַנדפונקט פון יאָנג־פּלאַן און פון איהר זייט וועט זי גערן העלפען צו דער ווירטשאַפטליכער און פינאַנציעלער סאַנאַציע פון דייטשלאַנד.

דער איצטיגער קריזיס אין פראַנקרייך — איז לויט'ן מיניסטער — אַ זעהר פערוויקעלטער, דעריבער דאַרף מען איהם נישט לעזען מיט איבערפלעכליכע מיטלען, דער איינציגער יסוד צו ערטיילען דייטשלאַנד ראַדיקאַלע הילף איז דאָס צוריקקעהרען פון צוטרוי.

אויפקלערונג צו אַלע קירזשנער=מייסטער אין לאָדז

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אנאָנס פון קירזשנער־צעך „נייער פאָלקסבלאַט" נומ' 189 פון 14-טן אויגוסט היי יאָהר — דערקלערען מיר, אונטערגעשריבענע פאָלגענדעס:

שוין פון א לאַנגע צייט איז די פערוואַלטונג פון קירזשנער־צעך דעקאָמפּלעטירט דאָס הייסט: דריי פערוואַלטונגס־מיטגלידער בעטייליגען זיך רעגעלמעסיג נישט אין די פערוואַלטונגס־זיצונגען און כמעט אַלע בעשלוסען פון דער פערוואַלטונג ווערען אָנגענומען מיט אַ מינדערהייט שטימען. די לעצטע פערוואַלטונגס־זיצונג פון דאָנערשטאַג דעם 13-טן ד. מ. איז פאָרגעקומען ביי דער בעטייליגונג פון אַ קליינער צאָהל פערוואַלטונגס־מיטגלידער. פאר'ן פאָרשלאָג אויסצושליסען עטליכע פערוואַלטונגס־מיטגלידער האָט געשטימט איין מיטגליד דאָס הייסט: דער סטאַרשי אַליין — די איבריגע, וועלכע האָבען זיך בעטייליגט אין דער אָפּשטימונג האָבען נישט געהאַט קיין מאַנדאַט דערצו.

דעם בעשלוס וועגען אויסשליסען בעטראַכטען מיר פאַר לעכערליך, ווייל דער סטאַרשי אַליין האָט נישט קיין רעכט און נישט קיין כוח דערצו. מיר בעטראַכטען זיך אויף ווייטער אַלס פולבערעכטיגטע מיטגלידער פון צעך, דאָסגלייכען פון דער פערוואַלטונג און פאַר די נישט־רעכטליכע מעשים וועט דער סטאַרשי ה' מ. פּשיגורסקי זיין יורידיש פעראַנטוואָרטליך.

וו.-סטאַרשי — י. באַמבעל; סעקרעטאַר — מ. גייסט, מ. שנירמאַן

4446

צוגאַב־קופּאָן
2-טע סעריע
פון גרויסען
פּרעמיען-קאָנקורס
— פון —
„נייעם פאָלקסבלאַט"
כדי זיך צו בעטייליגען אין פּרעמיען־קאָנקורס איז גענוג צוצושטעלען בלויז 30 קופּאָנען.

פינאַנץ-מיניסטער אויף אורלויב

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער פינאַנץ־מיניסטער יאַן פּילסודסקי איז אַרויסגעפאָהרען אויף אורלויב. איהם פערטרעט דער וויצע־מיניסטער סטאַזשינסקי.

אנשטאָט 243 קראַנקען-קאַסעס נאָר 56

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) מיטוואָך הויבט זיך אָן אין וואַרשאַ אַן אַלפּוילישע קאָנפערענץ פון אַלע קראַנקען־קאַסעס. ס'האַנדעלט זיך וועגען צונויפגיסען די פאָוויאַטאָווע קראַנקען־קאַסעס מיט די שטעטישע. ביז איצט זענען פאַרהאַן 243 קראַנקען־קאַסעס. פון איצט אָן וועלען בלייבען נאָר 56.

שרעקליכער צייכען פון דער צייט
מוטער מיט א זוהן בעגעהען צוליב נויט צוזאַמען זעלבסטמאָרד

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף קראַכמאַלנע 50 זענען היינט צוזאַמען בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך פער'סמ'ען זיך, מיט גאַז די 60־יעהריגע מאַריא קאָוואַלסקא מיט איהר 35־יעהריגען זוהן רישאַרד. די סיבה פון דעם שרעקליכען זעלבסטמאָרד איז נויט.

בעפרייט דעם „אונדאָ" - דעפּוטאַט לעשטשינסקי

וואַרשאַ 17 (טעלעפאָניש) דער אוקראַינישער „אונדאָ"-דעפּוטאַט לעשטשינסקי, וועלכער איז געזעסען אין בריסק, איז שפּעטער פערמשפּט געוואָרען אויף 2 יאָהר תפיסה, די שטראָף איז איהם פערקלענערט געוואָרען ביז א יאָהר. איצט איז ער בעפרייט געוואָרען אויף 500 זלאָטיס קויציע.

UWAGA!!!

Niniejszym komunikujemy, iż przedstawicielem naszych wyrobów został

p. MICHAŁ SZEPS, Łowicz

który jest upoważniony do przyjmowania wszelkiego rodzaju zamówień. BYKOWINA, Fabryka Porcelany

אכטונג, סוחרים!

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז איך האָב איבערגענומען די פערטרעטונג פון דער ביקאָווינער פאָרצעלאַן-פאַבריק און בעט אַלע פעראינטערעסירטע זיך צו ווענדען מיט זאַמטליכע בעשטעלונגען ד רעקט צו מיר. מיט אכטונג

MICHAŁ SZEPS, Łowicz

בעמערקונג: מיכט גע ריזענגרע ווערען גענוכט.

אנאָנסען אין „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג

דעם ה'
ראַדזאַנאָווער
ווינש איך ערפאָלג צו דער
ערעפנונג פון נייעם לאָקאַל
אויף נאָוואָמיעסקאַ 3. יחיאל פרוינדליך.

צו דער היינטיגער
ערעפנונג דאָס שיך=געשעפט
פון דער פירמע
ראַדזאַנאָווער
אויף נאָוואָמיעסקאַ 3 ווינש איך ערפאָלג.
אברהם מאַראַוויעצקי.

אכטונג!
קאַפּעלוש=מאַכער און מאַדיסטקעס!
דערמיט מעלדען מיר, דאָס דעם 25 אויגוסט, 8 א זייגער אין אָווענד קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד פּאָלודניאָווע 4 די
פייערליכע ערעפנונג פון קאַפּעלוש=מאַכער=צעך
אויף וועלכער איהר ווערט איינגעלאַדענט צו קומען די גרינדער.
בעמערקונג: דאָנערשטאַג, דעם 20-טען אויגוסט, האַלב 9 אין אָווענד קומט פאָר
א פאַרוואַהל=פערזאַמלונג אלע מיטגלידער און נישט-מיטגלידער ווערען אויפגעפאָדערט אונבעדינגט צו קומען.
פערשרייבען זיך אַלס מיטגלידער קען מען יעדען טאָג פון 8 ביז 10 אין אָווענד אויף פּאָלודניאָווע 4 ביים סעקרעטאַריאַט פון צעך.

שטאָטיש טעאַטער, ציגל=גאַס 27.
ראַט פון די פראָפ. פאַריינען אין לאָדזש, לאַגעווניצקע 4.
ווילנער טרופּע אנפ.: מזאה. ווילנער טרופּע
מיטוואָך, דעם 19-טן ד. ח., פּינקטליך 9 אָוונט
אַז הנחה=פאָרשטעלונג פאַר אַרבעטער און אַרבעטנדיקע אינטעליגענץ
200.000 (דאָס גרויסע געווינס)
פאָלקס-שפּיל אין 4 אַקטן פון שלום עליכם.
פאַר דער פאָרשטעלונג אַ רעפעראַט פון ח' זרבבל.
די הנחה און אומזיסטע בילעטן צו באַקומען אין ביוראָ פון ראַט פון די פראָפ. פאַריינען (לאַגעווניצקא 4) יעדן טאָג פון 11–1 פרי און פון 7–9 אָוונט.

פראצעס אין קריגס=געריכט

געגען גענ. ליטווישען דיקטאטאר וואלדעמאראס

קאונא, 17 (טו) היינט האט זיך אין קאווי־נער קריגס-געריכט אנגעהויבען דער פראצעס געגן גענ. ליטווישען דיקטאטאר וואלדעמאראס מיט זיי־נע 23 אנהענגער; אלע גאסען, וואס פיהרען צום געריכט זענען אפגעשלאסען און בעשטעלט מיט פאליציי. דאס געריכט בעשטעהט פון 2 גענעראלען און 3 לייטענאנטען. וואלדעמאראס איז געקומען אין געריכט צוזאמען מיט זיין אדוואקאט. ס'זענען ארויסגערופען געווארען איבער 100 עדות, די זיצונגען פון געריכט זענען געהיימע.

ענגלישע פעלדער אונטער'ן וואסער

דראהענדע לאגע פון הוי=יעריגען שניט

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.) די היינטיגע „מארנינג פאסט" מעלדעט וועגען די קאטאסטרא־פאלע פאלגען, וועלכע זענען געקומען צוליב די לאנג-דויערענדע שטארקע רעגענס. דער ענגלישער אגראר-ווירטשאפט דראהט צוליב דעם א שטארקע מפלה.

די ידיעות וואס קומען פון מזרח און מערב פון לאנד מעלדען, אז די פעלדער שטעלען מיט זיך פאר גרויסע אזיערעס. דער גרעסטער טייל פון שניט איז פערפוילט געווארען. אויף די לעבענס-מיטעל בערזעס הערשט א גדריקטע שטימונג.

טראצקי וויל קומען קיין שפאניע?

ער איז זיכער, אז ער וועט בעקומען די ערלויבניש

בערלין, 17 (ספ. טעל.) ווי מען מעלדעט פון מאדריד בעמיהט זיך ווידער טראצקי וועגען אן ערלויבניש זיך צו בעזעצען אין שפאניען.

טראצקי רעכענט, אז זאמארא וועט איהם אונ־טערשטיצען. טראצקי האט שוין אפילו אנגעהויבען איינצופאקען זיין ביבליאטעק, אזוי זיכער איז ער אין דעם, אז שפאניען וועט איהם די ערלויב־ניש געבען.

אויך אמעריקא האט א בודזשעט - שוועריגקייט

הכנסה=שטייער געפאלען מיט 550 מיליאן דאלאר

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.) פון וואשינגטאן איז מען מודיע, אז לויט א בעריכט פון אמעריקא־נער פינאנץ-דעפארטאמענט פערקלענערט זיך בעד־ייטענד די הכנסה פון שטייערען.

דאס בודזשעט־יאהר, וואס איז געשלאסען גע־ווארען דעם 30. יוני ווייזט, אז דער הכנסה-שטייער האט זיך פערקלענערט מיט 550 מיליאן דאלאר.

מורא'דיגע אויטא-קאטאסטראפע

א קאפיטאן דערהרגעט געווארען, 3 אנדערע העכערע מיליטער-לייט שווער פערוואונדעט

קראלא, (שלעזיען) 17 (טעלעגראפיש אנ'.) אויטא אין וועלכען ס'זענען געפאהרען דער פאר־פולקאווניק גרושעשאק, מאיאר וויעשכאו, קאפיטאן פעלר און סערזשאנט ביעלעצקי איז ארויף אויף א באהן-ראמפע. דער אויטא האט זיך איבערגעקערט און די פאלגען זענען געווען שרעקליכע. דער קא־פיטאן פעלד איז דערהרגעט געווארען אויפן ארט. די דריי איבריגע פאסאזשירען זענען שווער פער־וואונדעט געווארען און מ'האט זיי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

טעאטער=קופאן

היינט 9 אוו. טרעפען זיך אלע לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט" מיט זייערע פריינד און בעקאנטע אין „פילהארמאניע" אויף די פייערליכע פרעמיערע „איינע פון יענע" מיט געניא שליט אין דער הויפט-ראלע.

שניידט אויס דעם דאזיגען

פרעמיע=קופאן

און איהר בעקומט אין קאסע פון טעאטער

א גרויסע הנחה.

די מורא'דיגע פערפלייצונג אין כינא

די צאהל טויטע דערגרעכט אין די צעהנדליגער טויזענדער

לאנדאן, 17 (ספ. טעל) לויט מיטיילונגען פון שאנכיי, שטעלט זיך פאר די פערפלייצונגס־קאטאסטראפע, אין מאל פון טייך יאנג-טסע, וואס אמאל ערגער, דאס וואסער הויבט זיך פסדר.

אין דער ענגלישער קאנצעסיע אין האנקאו דערגרייכט דאס וואסער 5 מעטער הויך, מאסיווע וואוין-הייזער און האנדעלס-הייזער זענען איינגע־פאלען. אונטער די חורבות זענען אומגעקומען פיל מענשען. דאס גרויסע שפיטאל אין האנקאו איז טעטיג נאר אויפ'ן דריטען שטאק, ווייל די אונ־טערשטע שטאקען שטעהען אונטערן וואסער.

די צאהל טויטע פון דער פערפלייצונג קען מען אפילו דערוויל נישט פעסטשטעלען, ס'ווערט דער־מאהנט די פאנטאסטישע ציפער, וואס דערגרייכט צו עטליכע צעהנדליגע טויזענד.

אין א טראגישער לאגע האבען זיך געפונען די גרויסע מאסען פון דער בעפעלקערונג, וועלכע האבען זיך בעהאלטען אויף די דעכער פון די היי־זער, אדער שפיצען פון די קוימען.

יעדע עטליכע מינוט שטארבט פון די דאזיגע מענשען אנ'אנדערער פון הונגער און פאלט אראפ אין וואסער.

——=:[O]:=——

קאמף מיט דער איבער= פראדוקציע פון נאפט

מען מוז פערמאכען פיל נאפט-קוואלען

קילגארע (שטאט טעקסאס), 17 (ספ. טעל.) אויפ'ן געביט פון די נאפט-גרובען אין מערב-טייל פון שטאט טעקסאס, וועלכער איז דער גרעסטער נאפט-גרובען אין דער וועלט, איז היינט ער־קלערט געווארען קריגס-צושטאנד. דאס דאזיגע מיטעל איז אנגעווענדעט געווארען דורכ'ן גובער־נאטאר שטערלינג, כדי צו פערזיכערן דאס פער־מאכען פון עטליכע נאפט-קוואלען און אזוי-ארום אויסצומיידען אנ'איבער־פראדוקציע.

די נאפט-פעלדער ווערען געהיטען דורך מי־ליטער-אפטיילונגען. די פראדוקציע וועט פערקלע־נערט ווערען אויף 60 פראצענט.

די לייטונג פון בעוואוסטען ארטאדאקסישען לעהר-אנשטאלט

„תורה ודת" פלאץ וואלנאשטשי 6

מאכט בעקאנט, דאס ס'ווערען אנגענומען תלמידים פון 6 ביז 13 יאהר. עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת", וואו ס'ווערט געלערנט ג' ו"ש אכט אויף די טרצ'יהונג און דרך ארץ'יוגע אויפציהונג. און ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציעליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואס א יודיש קינד ברויך צו וויסען.

קינדער פון 4—8 יאהר ווערען געבראכט און אהיים געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש. איינשרייבונגען ווערען אנגענומען טעגליך פון 8—11 פריה און פון 2 – 5 נאכם.

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך איבערצייגט, אז פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191=00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

זינגער!

קאנען מיט גוטע שטימען ווערען געזוכט אויף די ימים-נוראים אין זאל פילהארמאניע דורך דעם דיריגענט ה' מ. צעסוואן. זיך מעלדען קילינסקי גאס 19, וו. 25. טעגליך פון 6 אווענד.

Dr. med. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9. טעל. 17=183

צוריקגעקעהרט

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער אי גענע פראצאוויע פון ועסטליכע ארטאפעדישע אפא־עטען ווי: וקלאדקעס אויף 6 אטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארטעטען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, וענערישע און געשלעכטס קראנק.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 142=13

עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8, זונטאג און יו"ט 9–1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

קוראטאריום פון די

בית-יעקב=שולען

— אין לאדז — שרודמיעסקא 32 (פריהער צעגעלניאנא 3)

דאס קוראטאריום פון די בית יעקב-שולען אין לאדז מאכט בעקאנט, אז פון נייען לערן-יאהר אן ווערט געעפענט אינ'ם שול-לאקאל (שרודמיעסקא 32) טעל. 170-28

א העכערע לערן=אנשטאלט

מיט א רייך לערן-פראגראם פון יודישע און וועלטליכע לימודים, פאר די קינדער, וואס האבען געענדיגט די 7-קלאסיגע עלעמענ־טאר-שול פון בית-יעקב און ווילען זיך ווייטער פערפולקאמען אין יודישער און וועלטליכער בילדונג.

עס ווערען — אויך געעפענט האנדעלס=קורסן

מיט א פולשטענדיג לערן-פראגראם פון א האנדעלס-שול, וואס וועט ארומנעהמען אלע לימודים פון דער האנדעלס-וויסענשאפט.

גלייכצייטיג זענען מיר מודיע, אז אין דער פראבעל-שול און אין די פארמיטאג- און נאכמיטאג-שולען און אויך אויף די אווענד-קורסען, זענען נאך פערבליבען א בעגרעניצטע צאהל פלעצער.

די איינשרייבונגען האבען זיך אנגעהויבען און קומען פאר יעדען טאג פון 10 ביז 2 נאכמיטאג, און פון 5 ביז 7 אווענד, אין דער שול-קאנצעלאריע

„בית יעקב" איז די איינציגע רעליגיעזע מיידעל=שולע, וואס שטעהט אונטער דער השגחה פון „אגודת ישראל".

דאס קוראטאריום פון די בית=יעקב=שולען אין לאדז.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 4, טעל. 90=216

ספעציאל-ארצט פאר הויט= און וועגערישע קראנקהייטען, מענער = שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8–2 און פון 9–5א ווענד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

Dr. Gibiański

צוריקגעקעהרט

ספעציאל-ארצט פון לונגען- און הארץ-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 24. טעל. 81=133

Dr. Różaner

צוריקגעקעהרט.

גאסטראלען פון דער

ווילנער טרופע

XVI יאר — XVI יאר

15-יעריקער יובל-טורנע אנפ. מ. מזאה

לאדזשער שטאט-טעאטער

די לעצטע גאסטראל=וואך!

היינט, דינסטאג, 9 א זייגער אין אווענד

„200.000"

(דאס גרויסע געווינס)

פאלקס-שפיל אין 4 אקטען .·. פון שלום עליכם

200,000 200,000

200,000 200,000

200,000 200,000

רעזשי: י. ראטבוים דעקאר. און קאסטיומען: אנדזשיי פראנאשקא מוזיק: ה. כאן. דיריגירט: דור בייגעלמאן. לידער-טעקסטן: מ. בראָ־דערזאן. טענץ: לאה ראטבוים

ענטשולדיגונג

איך בעט ענטשולדיגונג ביי נחמה זאנדערשטיין און נח זאנדערשטיין סאלגא 11 פאר די בעליידיגונג גע־גען זיי אדורכגייענדיג סאלגא 8.

6660 דוד ראטשטיין

א גרויסע שטוב

אין פראנט אויף א פרא־צאווניע אין בעסטען פונקט פון אלעקסאנדריסקא גאס אפצוגעבען צו ארבייטען. ערפאהרען אלעקסאנדרי־סקא 9, ביי מיליך.

מאשיך=מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה=מעהל. אייער=פערפעל און סוכארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בע־קאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערניע

ב. וויינבערג

38 פיעטריקאווער 38

:–: טעלעפאן 82=143. :–:

אכטונג! עס ווערען אויך ארויסגעגעבער פריהשטיקען, אווענד-ברויטען ווי אויך יארסקע מיטאגען

Dr. med.

I. Grynberg

אינערליכע קראנקהייטען ספעצ. פאר הארץ

צוריקגעקעהרט

CEGIELNIANA 17 צעגעלניאנא

Telefon 174-15 טעלעפאן

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Z. Rakowski

פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן און לאמשניצע זגערושער 17 פון 10 — 11 און פון 5 — 7

לאָדז, 18 אויגוסט 1931

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז, 18 אויגוסט 1931

די טראַגעדיע פון פּוילישן יודענטום

דאָס פּוילישע יודענטום לעבט בלי שום ספק אַדורך איינע פון די שווערסטע תקופות אין זיין געשיכטע. אַזוי גוט דער סאָציאַלער ווי דער געזעלשאַפטליכער מצב פונ׳ם פּוילישן יודענטום זענען קאַטאַסטראָפאַלע, מיר זענען פּשוט דערגאַנגען צו אַזעלכע רעזולטאַטן, וואָס הערען שוין אויף צו זיין געוועהנליכע אָנגענומענע טערמינען פון דעם סאָציאַל-געזעלשאַפטליכען ווערטערבוך. מיר שטעהען היינט צו טאָג פונ׳ם ווירטשאַפטליכען שטאַנדפונקט געגומען אויפ׳ן ראַנד פון אַבגרונד.

איז דען דאָס ווייניג טראַגיש? דאַרף מען דען נאָך רעדען וועגען אַ גרעסערע טראַגעדיע פונ׳ם פּוילישן יודענטום? פון אויבען אויף דוכט זיך, אַז די טראַגעדיע האָט דערגרייכט אין דעם עקאָנאָמישען מצב איהר העכסטען פונקט.

אָבער דאָך איז נישט אַזוי, ווען מען פערטראַכט זיך טיפער אין דעם מהות און אין דעם גייסטיגען צושטאַנד פון דעם פּוילישען יודענטום, קומט מען צו דער איבערצייגונג, אַז גראָד דאָ — ווי פּאַראַדאָקסאַל דאָס זאָל נישט קלינגען — ליגט אונזער גרעסטע טראַגעדיע. גראָד אויף דעם געביט זענען מיר דערגאַנגען צו אַזעלכע פּאַטאַלע רעזולטאַטען, אַז עס איז פּשוט אַ חרפה און אַ בושה וועגען דעם צו רעדען. דאָס פּנים פּלאַמט פון בושה, ווען עס קומט אויס וועגען דעם צו רעדען עפענטליך.

יאָ, דאָס האַרץ פּלאַצט פאַר צער און ווערטאָג, אָבער דער אמת מוז געזאָגט ווערען אפילו דאַמאָלס, ווען ער ברענט און פערשאַפט וועהטאָג, ווייל נור דורך דעם אמת קאָן מען ענטדעקען די ווירקליכע אורזאַכען פון דעם קראַנקען פאָלקס-אָרגאַניזם. און דער יודישער פאָלקס-אָרגאַניזם אין פּוילען מאַכט אַדורך אַ שווערע און אפילו אַ געפעהרליכע קראַנקהייט.

אויב אויף דעם ווירטשאַפטליכען געביט איז דער קריזיס אויף דער יודישער גאַס אַ חוץ די ספּעציפיש-יודישע מאָמענטען אויך אַ פּועל-יוצא פון דעם אַלגעמיין ווירטשאַפטליכען קריזיס, איז דער גייסטיגער קריזיס כמעט אַנ׳אויסשליסליך יודישע צרה. אויף דעם גייסטיגען געביט זענען מיר דערגאַנגען צו רעזולטאַטען, וואָס זענען עלול צו דערפיהרען צו אַ פולשטענדיגער פערצווייפלונג, צו אַ געזעלשאַפטליכען תהו ובהו.

שוין קנאַפּע 30 יאָהר זייט עס איז ענטשטאַנען דער ציוניזם, ד. ה. פון דער צייט, ווען עס האָט זיך אָנגעהויבען די פּאָליטישע און געזעלשאַפטליך - סאָציאַלע אויפקלערונגס-אַרבייט צווישען די ברייטע יודישע מאַסען. דער קאַמף איז געווען אמת אַ שווערער. מען האָט אויפגעוועקט פון שלאָף די יודישע מאַסען, זיי געוויזען, אַז טאַר אונז שיינט אויך די זון, און אַז מיר זענען אויך מענשען מיט אַלע מענשליכע סאָציאַל-געזעלשאַפטליכע בעדערפנישען. מיר האָבען בהדרגה דערגרייכט זעהר שעהנע רעזולטאַטען. מען האָט זיך מיט אונז אָנגעהויבען רעכענען ווי מיט אַ לעבעדיגען קאָלעקטיווען אָרגאַניזם. און צו וואָס דען פיל רעדען?

לאָמיר נעמען כאָטש אַ קליינעם אָפּשניט אין דער יודישער געשיכטע: די נאָך-מלחמה-תקופה.

דאָס יודישע לעבען אין מזרח-אייראָפּאַ איז געווען צעשמעטערט, אַלעס איז געווען חריב ונחרב, חורבות גייסטיגע און פיזישע.

אָבער פונדעסטוועגען, פּאַמעליך האָט זיך דאָס יודישע לעבען אָנגעהויבען אויפצובויען. מיט שווערער מיה האָט מען געלעגט אַ שטיין נאָך אַ שטיין, כדי אויפצוריכטען דעם חרוב געוואָרענעם יודישען בנין. עס איז ענטשטאַנען אַ ברייט פערצווייגט יודיש-געזעלשאַפטליך לעבען, אַ רייכע יודישע ליטעראַטור און ועל כולם — עס זענען פערשוואונדען געוואָרען פון דער יודישער גאַס כלערליי תקיפים, פּרנסים, פּערזאָרגערס פון דעם אַלטען טיפּ. אַ נייע אַטמאָספערע האָט בעהערשט די יודישע גאַס.

און וואָס איז געשעהען?

נאָך עטליכע יאָהר האָט זיך די רעאַקציע ווידער גענומען צו דער אַרבייט און האָט זיך כמעט ווידער דערשלאָגען צו דער פערלוירענער מלוכה.

דער אַמאָליגער ראָמאַנטיזם איז שוין לאַנג אַוועק. אַ אומגעהויערער דיפערענטיזם בעהערשט די יודישע גאַס. די יודישע יוגענד, ספּעציעל די אינטעליגענטע יוגענד, פערלאָזט אונזערע רייהען און געהט אָדער אין אַנדערע פרעמדע לאַגערן, אָדער דערווייטערט זיך בכלל פון פּאָליטיק.

אונזער געזעלשאַפטליך לעבען איז אינגאַנצען דעמאָראַליזירט געוואָרען. דאָס האַרץ טוט פּשוט וועה, ווען מען קוקט זיך צו, אין וואָס פאַר אַ מאָס אונזער גייסטיג לעבען איז געזונקען.

אויב אין דער סאָציאַל-עקאָנאָמישער טראַגעדיע האָבען מערסטענטיילס גורם געווען אַלגע-מיינע אייראָפּעאישע סבות, איז די גייסטיגע טראַגעדיע פון פּוילישען יודענטום אַ אויספלוס פון אונזערע אייגענע חטאים, פון אונזער אייגענער נאַכלעסיגקייט.

יאָ. מיר מעגען זיך קלאַפּען: על חטא...

ב. צאַנגען.

רעכט פון די מינדערהייט-פעלקער

(צו דעם יעצטיגען מינדערהייט-קאָנגרעס)

פון דר. יעקב וויגאָדסקי.

די שרעק פאַר דער מלחמה און דער אָפּ-שטויס-געפיהל צו איהר זענען נאָך דער וועלט-מלחמה ביי אַלעמען געבליבען זיצען טיף אין דעם מאַרך פון די ביינער און אין טיפען האַרצען דאָס איז אפשר דער גרעסטער און דער וויכטיג-סטער פּועל-יוצא פון דעם גרעסטען וועלט-אומגליק; פון דער וועלט-מלחמה! ...

עס זענען דאָ אָבער נאָך אין אַלע לענדער געננוג „פּאַטריאָטישע“ פּריצים און גלאַט-נאַרען, וואָס האָבען, ווי בעוואוסט, אַ גרויסע נטיה צו דער מחלה גדלות-משוגעת, וועלכע הערען נישט אויף צו דערוויי׳זען, אַז „מען מוז זיך היטען פאַר די שכנים, בפרט נאָך פאַר די בע׳עולה׳טע, און פאַר די קאָנקורענטען אויף דעם וועלט-מאַרק“, וואָס, אויב נישט איצטער, איז שפּעטער, וועלען זיי אָנהויבען גרייטען זיך צו אַ נייער נקמה-מלחמה... און מיר זעהען אגב, ווי די בעוואָפנונ-גען פון אַלע מדינות וואַקסען אויס, ווי אויף הייוון, שטאַרק איבערשטייגענדיג די פאַר מלחמה׳דיגע בעוואָפנונגען.

די פעלקער און די רעגירונגען „האָבען געוויי די בעסטע כוונות און גאַרן נאָך שלום“ אַזוי שטאַרק, אַז אָך און וויי איז צו איהם...

די וועלט האָט שטאַרק מורא פאַר אַ נייער מלחמה. מוסר וועט דאָ בכלל אַזוי ווייניג העלפען, ווי ערגעצוואו אַנדערש... די מלחמה, וועט דאַן אויפהערען, ווען עס וועט פאַר אַלעמען קלאָהר ווערען, דאָס זי ברענגט קיין שום רוחים און נוצען נישט! די מיליטאַריסטען פון אַלע צייטע און לענדער פלעגען דעם פינסטערען המון פערטומלען און פערדולען די קעפּ, דערווייזענדיג, וואָס פאַר אַ גרויסע גליקען עס דערוואַרטען איהם נאָך אַ מלחמה-נצחון, דהיינו: דער מלחמה-שלל, וואָס בעקומט זיך פון דער „העלדישער“ רציחה וגזילה; די קאָנטריבוציעס, וואָס די „פערפלוכטע“ בעזיגטע פעלקער וועלען מוזען אויסצאָהל׳ן דעם „געבענ-שטען“ זיגער... ווייטער דאָס פערכאַפּען פרעמדע ערד און פרעמדע אַרבייטס פעלדער ביי די בעזיג-טע פעלקער, וועלכע ווערען עקאָנאָמיש אַזוי אויסגעזויגען, דאָס זיי מוזען אָדער שטאַרבען פון הונגער אָדער לאָזען זיך מיט גוואַלט אַסימילירען און דורכדעם פערברייטערען, וואָס מעהר די גרויסקייט און שיינקייט פון דעם „פאָטערלאַנד“! אא״וו אא״וו.

ווילען מיר אין דער אמת׳ן פּטור ווערען פון דער מלחמה — מוזען די דאָזיגע כלומרשטע „גליקען“ אוממעגליך געמאַכט ווערען, כדי מען זאָל מיט זיי נישט קענען פערבלענדען ווייטער דעם פּשוט׳ען מענשען די אויגען.

דאָס בעגרעניצען אָדער דער בהדרגה׳דיגער פערקלענערען פון די בעוואָפנונגען, מכּה וועלכע מען איז זיך אַזוי פיל מתווכח און מען שליסט שוין כלומרשט אָפּמאַכען, ווייזט נאָר ארויס מצד די שוואַכע זייער מורא און זייערע טיף-בעהאַל-טענע נקמה-האָפנונגען. און מצד די שטאַרקע — זייער מורא און זייער צביעות.

מיט דעם מיטעל וועט די מלחמה נישט פער-טיליגט ווערען!.. עס איז אָבער דאָ אַ מיטעל, ווי מיר דוכט זיך אַ זיכערער, וועלכער קען בעזייטיגען די עיקר סיבות פון דער מלחמה צווישען פעלקער און מדינות בכלל, דער מיטעל בעשטעהט אין פול-שטענדיגער פאַקטישער גלייכבערעכטיגונג פון אַלע און קיין שום יוצא מין הכלל, בירגער פון אַלע מדינות פון דער וועלט אין בירגערליכען, פּאָלי-טישען און נאַציאָנאַלען פּרט.

דעמאָלסט וואָלט קודם כל די מלחמה אַלס מיטעל אויסצוזויגען די שוואַכע און בעזיגטע פעל-קער און זיי מיט גוואַלד צו אַסימילירען,—געוואָרען אוממעגליך! די פראַגע פון זיין אַ בירגער פון דער אָדער יענער מדינה וואָלט דאַן פערלוירען איהר גאַנצע שאַרפקייט: מלוכה׳שאַפטליך וואָלטען אומע-טום גאַראַנטירט געווען די גלייכע רעכט פאַר אַלע בירגער און אין נאַציאָנאַל קולטורעלער בעציהונג וואָלט מעהר-ווייניגער אומעטום די נאַציאָנאַלע קול-טור געהאַט די מעגליכקייט פריי אויסצולעבען זיך. דער נאַציאָנאַליזם וואָלט דאַן געמוזט זיך אָראָפּ-רוקען פון זיין אויבענאָן, וועלכען ער פערנעהמט זינט עטליכע הונדערט יאָהר אין דער וועלט, בפרט נאָך — פאַר די לעצטע 75 יאָהר, און שטאַרק אָפּטרעטען אָן אַ זייט, איבערלאָזענדיג זיין אָרט — דעם אינטערנאַציאָנאַליזם!.. ווייטער וואָלט אויף אַזאַ אופן די שאלה פון די מעוטים-רעכט ראַדיקאַל איינמאָל פאַר אַלעמאָל געוואָרען פערענטפערט!

אין דער פלאַכקייט פון דער אויבענדער-מאָהנטער אמת׳ער אָדער פאַקטישער גלייכבערעכ-טיגונג פאַר אַלע בירגער לאָזט זיך די מעוטים-שאלה בכלל אַ סך גרינגער, בעסער און גרינדליכער פערענטפערן, איידער אין דער פלאַכקייט פון גלייכ-בערעכטיגונג פאַר אַלע מעוטים, וועלכע שטויסט זיך אָן ווי בעוואוסט אויף זעהר פיל שוועריגקייטן און אפילו אויף כתירות׳דיגע אינטערעסען מצד די מעוטים גופא...

געוויס האָב איך דאָ אין אויג, רעדענדיג מכּוח גלייכבערעכטיגונג, נישט די פּאַפּירענע גלייכ-בערעכטיגונג פון אַלע בירגער פאַר׳ן רעכט, וואָס דינט אַלס יסוד פאַר אַלע היינטמאָדישע קאָנסטי-טוציעס; אַזאַ גלייכבערעכטיגונג שאַפט ערשט דעם פּסיכאָלאָגישען און יורידישען יסוד פאַר דעם לאַנ-גען, צו לאַנגען קאַמף פאַר דער אמת׳ער, פאַר דער פאַקטישער גלייכבערעכטיגונג, וועלכע מיר האָבען דאָ אין אויג! דער גרויסער פּאָליטישער נסיון לערנט אונז, אַז, בפרט נאָך אין מדינות פון אַ נידריגער קולטור, די פּאַפּירענע גלייכבערעכטיגונג שטערט גאָרנישט ביים איינפיהרען די גרעסטע און שרייענדסטע עוולות פון דער נישט-גלייכבערעכטי-גונג, למשל, בנוגע מעוט-פעלקער!

דאָ קאָן אונז די געזעצגעבערישע מאַכט זעהר ווייניג וואָס העלפען. אין דעם איינפיהרען פאַקטיש, אין לעבען, די גלייכבערעכטיגונג פון אַלע בירגער אין אַ מדינה — שפּילט דער עיקר ראָליע די אויספיהרענדיגע מאַכט, די רעגירונג מיט דעם מלוכה-שעף בראש! געוועהנליך שלעפּט זיך גאָך אַזאַ רעגירונג נאָך דער געזעלשאַפטליכער מיינונג און דרייט זיך אָהן בעזונדערע שוועריגקייטען אויס פון יעטוועדער אחריות פאַר די גראָבע סתירות, וואָס לאָזען זיך מערקען אָפט צווישען איהרע מעשים און דער „הייליגער“ קאָנסטיטוציע. דעריבער קען אַזאַ רעגירונג כמעט קיינמאָל נישט דינען אַלס אָרגאַן, וואָס זאָל דורכפיהרען די גלייכבערעכטי-גונג בנוגע די רעכט פון די מעוט-פעלקער!

פאַר דעם דאָזיגען ציל קען, נאָך מיין איבער-צייגונג, נאָר דינען אַ אינטערנאַציאָנאַלע אינסטי-טוציע, אַלס אַנ׳אָרגאַן פון פעלקער-בונד, וועלכע זאָל שטענדיג פונקציאָנירען אין יעדער גרעסערער מדינה לכל הפחות. קיין שום יוצא מן הכלל פאַר קיין שום גרעסערער מדינה טאָר דאָ נישט געמאַכט ווערען!

די דאָזיגע אינסטיטוציע פון פעלקער-בונד נעמט אָן בקשות, אַנקלאַגעס און אינפאָרמאַציעס בנוגע די מעוטים. זי מוז אויך האָבען אַ ברייטען רעכט פון מאַכען אויספאָרשונגען. ווייטער מוז זי האָבען דאָס רעכט פון אינטערווענירען מכּח אַלע דערמאָנטע ענינים ביי דער צענטראַל-מאַכט פון לאַנד. אַלע איהרע מאַטעריאַלען שיקט די אינסטי-טוציע איבער דער פעלקער-ליגע, וועלכע נעמט אָן אַנ׳ענטגילטיגען בעשלוס, וואָס זי איז מודיע דער ענטשפּרעכענדער רעגירונג.

געוויס ווערט אין דעם פּרט די סובערעני-טעט פון דער מלוכה-מאַכט איבערגעגעבען דער פעלקער ליגע; אָהן דעם אָבער איז אוממעג-ליך דורכצופיהרען די גלייכבערעכטיגונג פון די מעוטים. אָהן דער לעצטער אָבער וועט מען קיין ממשות׳דיגע ענטוואָפנונג און קיין אמת׳ע וועלט-פאַציפיקאַציע נישט קענען דערגרייכען!

„דער מינדערהייטס-טראַקטאַט

וועט מוזען אנערקענט ווערן אלס נישט דורכפיהרבאַר“

„גאַזעטאַ פּאָלסקאַ“ געגען דעם אופן פון אויסנוצען דעם טראַקטאַט

די אָפיציעלע „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ“ האָט נעכ-טען אָפּגעדרוקט אַ גרויסען אַרטיקעל וועגען דער נאַציאָנאַליטעטען-פראַגע און מינדערהייטס-טראַק-טאַטען. אין אָנהויב פון דעם גרויסען אַרטיקעל קומט די אָבשאַצונג וועגען דעם ווי אַזוי מ׳האָט די מינדערהייטען אין פערשידענע לענדער בעהאַנ-דעלט פאַר׳ן קריג און דאַן ווערט צוו. אַנדערען געזאָגט:

דער אופן ווי אַזוי די פּוילישע מינדערהייט איז פאַר׳ן קריג פערפאָלגט געוואָרען דורך דייטש-לאַנד און רוסלאַנד, די פּאָגראָמען פון וועלכע עס איז געפאַלען אַ קרבן די יודישע בעפעלקערונג אין רוסלאַנד, דע״ גרויסער פראַגע-צייכען, וועל-כער איז געשטאַנען איבער׳ן פּראָבלעם, וואָס פאַרע פאַקטאָרען וועלען איבערנעמען די מאַכט אין אויפ-געלעבטען פּוילען, וואו ס׳האָבען געוואוינט פיל פרעמדע עלעמענטען — דאָס אַלץ צוזאַמען האָט געבערענגט דערצו, אַז קלעמענסאָ און לאיד זשאָרוש אָרגאַניזירענדיג די נאָך-מלחמה׳דיגע אייראָפּאַ, האָ-בען דיקטירט די דעמאָלדיגע פּוילישע פאָרשטע-הער דעם בעריהמטען טראַקטאַט וועגען שוץ אי-בער די מינדערהייטען, נישט קוקענדיג דערויף וואָס נאַציאָנאַלע מינדערהייטען זענען אומעטום פערהאַן און יעדע מלוכה רעגולירט די בעציהונג צו זיי פערשידענאַרטיג. האָט מען דאָך דעם מינ-דערהייטס-טראַקטאַט דיקטירט פּוילען און נאָך עט-ליכע קליינע מלוכות און איהר נישט פערשפּרייט אויף דייטשלאַנד, וועלכע האָט פאַר׳ן קריג אַזוי שלעכט בעהאַנדעלט די מינדערהייטען.

די צייטונג שרייבט ווייטער, אַז פּוילען האָט טראַדיציאָנעל שטענדיג ווי אַמבעסטען בעהאַנדעלט די מינדערהייטען, האָט געעפענט פאַר זיי די טויערען דעמאָלס, ווען זיי זענען פון אַנדערשוואו גע-יאָגט, געטריבען און פערפאָלגט געוואָרען.

פּוילען, האָט לויט דער „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ“ אין דער פּראַקטיק שטענדיג פערזיכערט איה-רע פרעמד-שפּראַכיגע בירגער די פרייהייט פון האַלטען איהר נאַציאָנאַליטעט, דעם לימוד אין דער שול, די רעליגיע, פערלאַנגענדיג פון זיי נאָר נישט צו אַרבייטען צום שאָדען דער מלוכה און זיי זאָ-לען אָפּהיטען די פערפליכטענדע פאָרשריפטען.

מיט׳ן גרעסטען געדולד האָט די פּוילישע רעגירונג אָפּגעהיטען דעם מינדערהייטס-טראַקטאַט וועלכער איז איהר אָנגעוואָרפען געוואָרען.

ווי די פּראַקטיק האָט אָבער בעוויזען האָט דאָס נאָר געבראַכט דערצו, אַז מ׳האָט אָנגעהויבען צו אויסען פיהרען אָרגאַניזירטע קאַמפּאַניעס מיט פיינדליכע טענדענצען געגען דער פּוילישער מלוכה און ס׳זענען געמאַכט געוואָרען אפילו פּרובען פון אַטענטאַטען געגען דער גאַנצקייט פון פּוילען. די ליידענשאַפט, מיט וועלכער די דאָזיגע קאַמפּאַניעס ווערען געפיהרט טראָגען שוין אפילו אין פּרעסטיזש פון דער מלוכה און בעליידיגען דעם אויטאָריטעט פון פּוילען. די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ“ פערענדיגט איהר אַרטיקעל אויף פאָלגענדען אופן:

דאָס ווייטערדיגע אָנווענדען און אויסנוצען אויף דעם אופן דעם מינדערהייטס-טראַקטאַט וואָלט געמוזט געצוואונגענערהייט דערפיהרען צו אָנער-קענען, אַז דער דאָזיגער טראַקטאַט איז נישט אַדורכצופיהרען. דאָס דאַרף מען מיט דער גאַנצער קאַטעגאָרישקייט אונטערשטרייכען און דערמאָנען די אַלע, וועלכע רעדען די לעצטע צייטען אַזויפיל וועגען רעוויזיע פון די טראַקטאַטען, און פעררופען זיך נאָך דערביי אויפ׳ן סטאַטוט פון דער פעלקער-ליגע.

DR. MED.

Józef Imich

ספּעציאַליסט פון אויערען, נאָז, האַלז און קעהל-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאַנביושקי 1, טעלעפאָן 97-209,

נעהמט אָן פון 1—2 און פון 5—7 נאָכמ.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 18 ה אלול תרצ"א

אויגוסט
זון-אויפגאנג 4.17
זון-אונטערגאנג 7.02

פערענדיגט דעם שטרייק ביי גייערן

(א) נעכטען האט זיך פערענדיגט דער שטרייק אין די פאבריקען פון לודוויג גייער (פעטריקאווער 282).

אמטליכעס

(מ) דער פרעזעס פון שטאט-ראט, אינזש. יאן האלצורעבער איז נעכטען צוריקגעקומען פון אורלויב, און איבערגענומען זיין אמט.

א מאטאציקעל-קאטאסטראפע

(וו) דער 41-יעהריגער מיכאל יאנקאווס'י פון פראנציסקאנער 13, האט זיך אויסגעקליבען אין די 2 יום-טוב-טעג צו מאכען אנ'אויספלוג הינטער דער שטאט אויף זיין מאטאציקעל.

אין א געוויסען מאמענט האט ער געוואלט אדורכפאהרען צווישען צוויי פוהרען, דערביי האט ער זיך אין איינער פערטשעפעט און ער האט זיך אזוי „צורעכט-געמאכט", אז ביידע — סיי דער פאהרער, סיי דער מאטאציקעל — נויטיגען זיך אין א גרינדליכען רעמאנט.

נייע פערוואלטונג

אלגעמיינע פערזאמלונג פון טיטען-מאכערס

זונטאג, דעם 16 איז פארגעקומען, אונטער דעם פארזיץ פון פרעזעס מ. מינץ, די ערשטע אלגעמיינע פערזאמלונג פון די טיטענמאכערס (סעקציע ביים צווייטען קליינהענדלער-פעראיין, אלטער מארק 10).

עס איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע ווי-אזוי צו בעסערן די לאגע פון די טיטענהענדלער.

ביי א גרויסער צאהל פערזאמעלטע איז געוועהלט געווארען פאלגענדע פערוואלטונג: פרעזעס — משה שפיגעל; וויצע-פרעזעס — שמואל רייזמאן; קאסירער — משה סאלאוש; סעקרעטאר — אלי' פערעלמוטער; מיטגלידער — לייזער בראמערמאן, שמואל רובינשטיין און אלי' ליבערמאן; רעוויזיאנס-קאמיסיע: — פייוועל לענטשיצקי און חיים וועגנערסקי.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע

אויף דרינגענדע מאגיסטראט-הילף פאר'ן חודש אויגוסט

דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים לאדזער מאגיסטראט איז מודיע, אז פרייטאג דעם 21. ד. ח. הויבט זיך אן דאס אויסצאהלען פון דרינגענדע-מלוכה'שער הילף פאר'ן חודש אויגוסט ה. י.

די אונטערשטיצונגען זענען בעשטימט פאר די ארבייטסלאזע, וואס האלטען אליין אויס א משפחה, און וועלכע האבען זיך געמאלדען אין ביורא פון אונטערשטיצונגס-אמט אויף דער 28. קאנאר-ווער-שיסער-פולק-גאס 32 פון דעם 3. ביז דעם 10. ד. ח.

איינזאמע האבען נישט קיין רעכט אויף דער שטיצע.

די אונטערשטיצונגען בעטרעפען: א) פאר ארבייטסלאזע, וואס האלטען אויס 1—2 פערזאן: 20 זל. א חודש; ב) וואס האלטען אויס 3—5 פערזאן: 30 זלאטעס: און ג) וואס האלטען אויס העכער פון 5 פערזאן: 40 זלאטעס א חודש.

די אויסצאהלונג וועט פארקומען אין דעם אויבענאנגעגעבענעם לאקאל פון 9 פריה ביז 2 מיטאג, לויט פאלגענדען סדר:

פרייטאג, דעם 21. ד. ח.

A B C D E F G H I J K L Ł M

שבת, דעם 22. ד. ח

N O P R S T U W Z

די ארבייטסלאזע דארפען צושטעלען:

1) א פערזענליכען דאקומענט, א פאס, אדער אנ'אנדער פאפיר, וואס בעשטעטיגט די פערזאן, 2) א לעגיטימאציע פון פופפ מיט קאנטראל-שטעמפלען; 3) א פערזיכערונגס-ביכעל פון'ם ארבייטסלאזען, ווי אויך עווענטועל, פון די משפחה-מיטגלידער, וועלכע וואוינען מיט איהם צוזאמען און פיהרען איין ווירטשאפט.

די ערשטע טראנזאקציע אין לאדז

פון דעם בידגאשטשער סוחר איז נישט געווען איבעריגס געראטען

(א) איגנאצי באוואק, א בידגאשטשער סוחר, איז געקומען קיין לאדז איינקויפען סחורה.

אזוי ווי ער האט באך געהאט א סך צייט, איז ער קודם כל אויף דער איינלאדונג פון א שיין מיידעל, געגאנגען מאכען א שנעפסעל אין דער שענק אויף לוטאמירסקא 22.

דאס שנעפסעל האט זיך אבער פערוואנדעלט אין א שנאפס גדול, און אז ער האט שוין געהאט די וואוגען פערגלייסט, און די צונג האט זיך איהם געבאמבעלט, ווי א וויעפעטש להבדיל — האט איהם דאס מיידעל „צוגעפוצט", ווי גרויס ער איז, און צוגענומען איהם א פארטפעל מיט 490 זל. מזומן, מיט וועקסלען, דאקומענטען וכדומה.

שפעטער, אז ער איז צו זיך געקומען, האט ער געזאגט: הא?

באכ'ן „הא" האט ער גענוי אפגעמשלט, ווי די חצופה זעהט אויס, און פאליציי האט זי תיכף אויסגעפונען.

אלזא, הייסען זי רעגינא דווארניאקאווסקא און איז'ן איז זי א גאסען-מיידעל — אלץ כנהוג.

דעם פארטפעל מיט די שאר ירקות האט מען ביי איהר געפונען, אבער 230 זלאטעס האבען שוין געפעהלט....

מילא, האט מען זי געבעטען זיצען.

געכאפט א בייטעל-שניידער

אז איהר זענט אין דער טראמוואי-„פאטשעקאלניע" אויף באלוטער מארק, טא שלאפט נישט אין די זאכען

(2) אין דעם טראמוואי-ווארט-זאל אויף באלוטער מארק, וואו עס געפינען זיך געוועהנליך א סך פאסאזשירען האט זיך געמאכט א גן-עדן, אזויצוזאגען, פאר חבר'ה גנבים.

פאליציי וועגדט דעריבער א סך אויפמערקזאמקייט דעם דאזיגען ארט, און זי בעמיהט זיך איהם אויסצורייניגען פון די „אנשי כאפ-לאפ".

אזוי-ארום זענען אויך נעכטען פערהאלטען געווארען צוויי יונגעלייט: דער 19-יעהריגער יוזעף דעמבשינסקי און דער 17-יעהריגער רישארד גיצעל, וועלכע האבען דא געארבייט אויף רעכטס און אויף לינקס. דער דריטער יונגערמאן, וואס איז געווען מיט זיי בשותפות איז בעצייטענס נעלם געווארען.

די ארבייט איז צוגעגאנגען אזוי: יוזעף האט געהאט א ספעציאליטעט — ארונטערשניידען האנד-בייטלעך ביי דאמען, און די 2 שותפים זיינען פלעגן זיי ביי איהם אומבאמערקטערהייט צונעמען, בכדי ס'זאל אויף איהם נישט פאלען א חשד.

אויסגעלערנט זיך גוט די ארבייט האבען די יונגעלייט אין סטודזשעניצק, וואו זיי זענען עטליכע מאל געווען אויף „פאפראווע".

איצט זענען זיי ווידער פערהאלטען געווארן.

לאדזער ארבייטסלאזע פראגע

אין פרעזידיום פון מיני-סטארען-ראט

די ספעציעלע קאמיסיע ביים לאדזער שטאט-ראט, וועלכע פערנעהמט זיך מיט דער לאגע פון די לאדזער ארבייטסלאזע, האט נעכטען איבערגעשיקט דעם פרעמיער פריסטאר אנ'אויספיהרליכען בעריכט וועגען דעם דאזיגען ענין.

די פארשלאגען, וועלכע זענען אנגעוויזען געווארען אין דעם דאזיגען בעריכט וועלען בעטראכט ווערען דורכ'ן עקאנאמישען ראט ביים מיניסטער-יום.

שטרייק ביי די טאמבורירער-ארבייטער

נעכטען איז אויסגעבראכען א שטרייק ביי די טאמבורירער-ארבייטער צוליב דעם, וואס די ארבייטסגעבער האבען נישט געוואלט נאכגעבען די ארויסגעשטעלטע פאדערונגען.

צוויי שווער פערוואונדעטע

בעת די באהן האט איבערגעפאהרען א פוהר

(2) דער צוג נומער 1,512 וועלכער איז נעכטען געגאנגען פון לענטשיץ קיין לאדז, איז ביי דעם דארף בארקי ארויף אויף א פויערישען וואגען, וואס איז איבערגעפאהרען די שינעס.

דאס פערד איז דער'הרג'עט געווארען אויפ'ן ארט.

דערביי זענען אויך שטארק פערוואונדעט געווארען דער פארמאן סטאניסלאוו לוטשאק און דער דראזשניק סטאניסלאוו ריטשאק, וועלכע מען האט אפגעפיהרט אין שפיטאל.

גענ'יא שליט

היינט — איהר ערשטער אויפטריט אין לאדז

היינט הויבען זיך אן אין יודישען טעאטער (זאל „פילהארמאניע") די גאסטשפילען פון דער יונגער דראמאטישער שוישפילעריין, פרוי גענ'יא שליט.

צום ערשטען אויפטריט ווערט געגעבען די מעלאדראמע: „איינע פון יענע".

פרוי שליט האט אנגעהויבען איהר סצענישע קאריערע אין קראקאווער „אונזער ווינקעל". זי האט אויך געשפילט מיט גרויס ערפאלג אין קראקאווער און קיעווער מוסטער-טעאטערס.

איצט קומט זי פון ריגע, פון דעם יודישען מלוכה'שען טעאטער, וואו זי איז געווען די הויפט-ארטיסטין אין משך פון 2 יאהר.

צו דעם היינטיגען אויפטריט, וועלכער איז בכלל איהר דעביוט אין פוילען, ווינשען מיר איהר גרויס ערפאלג!

דער באטשיאן אל"ס קאנאריק...

און בכלל איז ער שוין איינמאל א פויגעל-בחור

(2) לעצטענס איז ארויס אין דער עפענטליכקייט א שטיקעל משיקאווע אפערע, דורך וועלכער עס האבען געליטען עטליכע מענשען, און וואס האט מעהר וועניגער געהאט אזא פערלויף:

ס'איז א מעשה מיט א פירמע, וואס האט געטראגען דעם גרויסארטיגע נאמען „פאלמעב", דער אינהאבער, דירעקטאר, הויפט-בעאמטער א. א. וו. איז געווען א געוויסער זיגמונט באטשאן 34 יאהר אלט פון פיעטריקאווער 41.

ווי יונג דער דאזיגער באטשאן איז נישט געווען, האט ער שוין בצוויזען, מחמת נדן-כאפעריי, דריי מאל חתונה צו האבען...

דאס איז אבער, אין דעם פאל, נישט דער עיקר, און דערציילען וועלען מיר אין קורצע ווערטער די געשיכטע פון „פאלמעב", וואס איהר ציל איז געווען אפצופרישען מעבעל.

דאס ביורא פון דער פירמע האט זיך געפונען אויף פיעטריקאווער 81 אין דער וואוינונג פון עפשטיין.

באטשאן האט אנגאזשירט אלס אינקאסענט א געוויסען קוביאק, פון וועלכען ער האט גענומען א גרעסערער קויציע. דאס שכירות פון קוביאק'ן האט געזאלט אויסמאכען 150 זל. א חודש.

חוץ מזה האט באטשאן אנגעמאכט גרויסע היזקות איינינע אגאנסען-אגעגטען, דורכ'ן רעקלאמירען זיין נייע אונטערנעהמונג, דערביי האט ער זיי, פערשטעהט זיך, פשוט א גראשען נישט בעצאהלט...

ווען קוביאק האט אזוי „גע וויארען" אפגעארבייט עטליכע חדשים און אויך, וואס א שמעק טאבעק איז ווערט, נישט בעקומען, האט ער אנגעהויבען צו פאדערען צוריק זיין קויציע. באטשאן האט זיך בעמיהט א לענגערע צייט אויסצודרייען פון איהם מיט פערשידענע פוילע תירוצים, און איבערצייגענדיג זיך לסוף, אז מיט פיסק-מלאכה בלויז וועט ער דא נישט פטור ווערען, האט ער בשתיקה, איינס ביינאכט ארויסגעפיהרט זיין גאנצע „ביורא" פון עפשטיינס וואוינונג — ואיננו. און נישטא איהם..

הכלל דער באטשאן איז אוועקגעפלויגען און אפילו דאס דירה-געלד אויך נישט בעצאהלט.

א ביסעל שפעטער האט באטשאן זיך איינגעדונגען אין א טייל ביורא-לאקאל אויף זעכאד ניע 36.

געשעהן איז עס אנ'ערך מיט 4 חדשים צוריק.

קוביאק האט זיך אבער פערנומען אויפ'ן באטשאן, ער מוז איהם כאפען, און ער האט איהם טאקע אויסגעזוכט אין דעם נייעם לאקאל אויך.

דאן האט דער באטשאן בבחינת קאנארעק אנגאזשירט א נייעם אינקאסענט, א געוויסען מיכאל קאוואלסקי (פון דער גאס נאווע סאדי 29-27), און ביי איהם גענומען א קויציע, 850 זלאטעס, צוזאגענדיג איהם הרים וגבעות, אז עס וועט איהם בעסער זיין, ווי ס'איז א שפייגער, אנ'אינקאסענט ביי ראטשילד'ן..

וואס איז דא א סך צו ברייען — דער קאוואלסקי האט מיט זיין געלד געהאט דעמזעלבן בראך וואס קוביאק.

אין א געוויסען טאג איז באטשאן עוקר געווען אויך פון זיין נייעם ביורא.

ביני לביני האט ער נאך ארויפגערופען צו זיך א „האנדעל" און פערקויפט איהם זיין אנצוג, וואס ער האט געטראגען אויף זיך פאר 45 זלאטעס מזומן-געלד.

בעת מעשה האט ער נאר דערקלעהרט דעם „האנדעל", אז אין ביורא האט ער דאך נישט קיין אנדער אנצוג אויף איבערצוטון, און ארויסצוגיין „אין דרויסען מיט'ן בלויזע" פאסט דאך אויך נישט פאר דעם אינהאבער פון „פאלמעב" — טא זאל ער קומען מארגען, וועט שוין דער אנצוג זיין גרייט פאר איהם...

עס איז קלאהר, אז דער „האנדעל" האט שוין אזוי מעהר געזעהן דעם אנצוג, ווי זיין עלטער-באבע.

קוביאק מיט קאוואלסקי'ן האבען אבער נישט ווענדיגירט, און דעם ענין נישט אפגעלאזט גלאט.

זיי האבען אויף באטשאנען אהן אויפהער געטשאטעוועט, און ביי איטליכער געלעגענהייט האבען זיי איהם „נעלייגט לאטעס", אין געלוסטערט די ביינער, אז א קווש איז געפלויגען, (זיי האבען אוודאי אזויערנאך בערעכענט אויסצישלאגען דעם היזק) ביז זיי האבען ביידע מיט נאך א רייה בע'עולה'טע איבערגעגעבען איהם אין רשות פון דער פראקורטור.

איצט וועט, נעבעך, אונזער באטשאן, אנשטאט צו פליהען אויף ווינטער אין דיווארעמע לענדער, מוזען אויסזיצען באטשאנדלעך אין דער טורמע...

און אזא סוף האט שוין אזא איינער, וואס איז א באטשאן און גייט ... א קאנארעק.

טאקסובקע איבערגעפאהרען א פשאדאווניק

(2) בעת דער פאליציי־פשאדאווניק יוזעף פאר־פינסקי האט אויף ר"וג ראדוואנסקא און פעטריקאווער געוואלט אראפשטייגען אויפ'ן טראמוואי נומער 16, איז ער איבערגעפאהרען געווארען דורך א טאק־סובקע.

דער־ביי האט ער צובראכען א פוס.

דער שאפער וואוזשעניעץ כאלצווא איז א־רעסטירט.

די געשיכטע איבער'חזר'ט זיך

ווערי בער איז כדאי, אז מ'זאל זיך נישט לאזן פיהרן אין באד אריין

(א) ווייזט אויס טאקע, אז די פילאזאפען זע־בען גערעכט, ווען זיי זאגען, אז די געשיכטע חזר'ט זיך איבער — (איבער'חזר'ן זיך מיידט מען נישט פונ'ם ווארט „חזיר", וואס איז לחלוטין עפעס אנ־דערש !).

עטליכע מאל האבען מיר שוין דערצעהלט אזעלכע געשיכטעס, און איצט מוזען מיר עס אי־בער'חזר'ען נאך אמאל, למען ידעו:

הערש־לייב פרידמאן פון זגערזשער 23 איז נעכטען אוועק אין גאס ערלעדיגען זיינע געשעפטען.

דער־ווייל איז צו זיין ווייב געקומען עפעס א פערשוין, און דערצעהלט איהר א מעשה מיט א סימן, אז דער מאן איהרער געפינט זיך איצט אין א האלץ־סקלאד, וואו ער האנדעלט עפעס איין, און ס'פעהלט איהם אויס 12 זל. ובכן — זאל זי איהם געבען די 12 זל.

יודענע גלייבט דאך יודענע — האט זי נישט לאנג געטראכט, און איהם געגעבען דאס געלד אפצוטראגען דעם מאן.

אזוי האט אויך הערש־לייב בעקומען דאס געלד.

און אז ער איז צוריקגעקומען אהיים און זיך דערוואוסט פון דער מעשה, איז ער אוועק שמועסען מיט פאליציי.

איהר האט בעקומען די 12 זל. ?

היינט ווערט אין אייגעם פון די שעהנע גע־שעפטס־לאקאלען אויף נאוואמיעסקא 3 געעפענט דאס שיך־געשעפט פון דער פירמע ראדזאנאווער.

ס'איז ווער'ט צו דערמאהנען, אז נישט־קוקענדיג אויף דעם שווער'ען קריזיס, וואס הערשט אין דער שיך־בראנזשע, האט זיך די פירמע ערווארבען דעם פולסטען צוטרוי אין די סוחר'ישע קרייזען און ביי דער ברייטער בעפעלקערונג. די פירמע בעשעפטיגט ביים היינטיגען טאג א גרעסער'ע צאהל שוסטער־ און שטעפער. עס איז צו ערווארטען, אז אויך ווייטער וועט די בעפעלקערונג ווי ביז איצט שענקען דער פירמע דעם פולסטען צוטרוי.

א גרויסע דארפס־שרפה

(2) נעכטען ביינאכט איז אויסגעבראכען א גרויסע שרפה אין דארף מאראווין, קאלישער פא־וויאט.

עס זענען פערברענט געווארען דריי דארפס־ווירטשאפטען.

דער היזק בעטרעפט 70 טויזענד זלאטעס.

דער דאלאר איז לאדז 8.98

נעכטען איז דער דאלאר אפיציעל געוועזען 8.98 – נישט־אפיציעל האט מען געצאהלט 8.96 פערקויפט – 997.50. קיין אפנעהמער איז נישט געוועזען.

לאדזער ליסטעס 8־פראצענטיגע

נעכטען איז דער אפיציעלער קורס געוועזען פון לאדזער ליסטעס 8־פראצענטיגע 65.25 נישט־אפיציעל —.65 קיין אפנעהמער זענען נישט געוועזען.

ראדיא־פראגראם

דינסטאג ד. 18 אויגוסט

11,58 צייט סיגנאל. 12,10 מוזיק. 1,15 הפסקה. 3.35 פארלעזונג 3,45 פארלעזונג. 4,00 מוזיק. 5,20 קאמוניקאט פאר פישער און שיפער. 5,26 פארלעזונג. 6,30 מוזיק. 7,50 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס־קאמער. 8,10 מוזיק. 8,15 ראדיא־פרעסע. 8,30 מוזיק. 8,15 מוזיק. 10,00 פעליעטאן. 10,15 קאמוניקאטען. 10,03 לייכטע און טאנץ־מוזיק.

מעלדונג ·

אלגעמיינער פראפ. לאנדעס־פעראיין פון בעקליידונג־ארבייטער אין פוילען, אפט. אין לאדז, בזשעזשינער 5

אכטונג דאמען־מאנאזין־ארבייטער!

היינט, דינסטאג, ד. 18־טען 8 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון פעראיין, בזשעזשינער 5 א גרויסע פאך־פערזאמלונג פון אלע דאמען־מאגאזין־ארבייטער א. ט. א. שטרייק.

די פערזאמלונג איז א דעצידערענדע דערי־בער מוזען אלע ארבייטער קומען.

האפענדע פרויען און יונגע מוטערס

העלפט דאס נאטירליכע ביטער־וואסער

Franciszka Józefa

צו רעגולירען מאגען און דארם־פעטיגקייט

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ש. יאנקע־לעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימא־נאווסקיעגא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פיעט־ריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

זעלבסטמארד־טראגעדיעס

(2) דער 29־יאהריגער סטעפאן קאסטושיצקי (עקיערט־גאס 18) איז מיט עטליכע חדשים צוריק פעראליזירט געווארען. זיין פרוי, אלס חתונה־גע־האטע, האט לעצטענס פערלוירען די ארבייט, און אזוי ווי קאסטושיצקי האט נישט געוואלט זיין א לאסט פאר דער משפחה, האט ער נעכטען אויסגע־טרונקען א גרעסערע דאזע סובלימאט.

* * *

געפייניגט פון איהר מאן א שכור, האט די 46־יאהריגע אניעלא טאפילאווסקא (פישער־גאס 9) אויסגעטרונקען זאלץ־זויער.

* * *

דאסועלבע האט אויך געטון דער ארבייטס־לאזער, דער 45־יאהריגער זביגניעוו קאוואלסקי (קאוויענסקא 19).

* * *

מאריאן קאזאקיעוויטש (דזשאדאווע 11) האט זיך צוקריגט מיט זיין ווייב, און אז זי איז פון איהם אוועקגעגאנגען, האט ער אויסגעטרונקען יאדינע.

* * *

סטעפאן זאטקיעוויטשען האט זיין זוהן גע־געזאגט, אז ער איז א לאסט פאר איהם — האט ער אויסגעטרונקען קארבאל־זויער.

אין די אלע פאלען האט אינטערווענירט פאגאטאוויע.

סימפאניע פון געפיהל, טרוימען און ליבע אין קלאנג · פילם · מייסטערווערק א. נ.:

מייך זונעלע

זיסע איבערלעבונגען פון צוויי ליבהא־בער פון פערשידענע געזעלשאפטליכע שיכטען, אבער נאהענטע מיט זייערע הערצער.

אין די הויפטראלן דאס אונפערגעסליכע — פאר אקטיארען פון מייסטערווערק — „דער מלאך פון דער גאס"

Janett Gaynor i Charles Farrell

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 5 נאכמיטאג שבת, זונטאג און יום־טוב 3 בייטאג

פאפולערע פרייזן.

אויפ'ן 1־טען סעאנס 50 גר. און 1 זל. דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

יודיש טעאטער

אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

געסט אין לאדז! — געסט אין לאדז!

גוניא שליט — פרעמיערשע פון ריגער יודישען מלוכה־טעאטער.

אייב קארפ — קעניג פון די כאראקטער־קאמיקער אין אמעריקא.

היינט, דינסטאג, דעם 18־טען ד. ח. 9 אין אווענד

גרויסע פייערליכע פרעמיערע

אײנע פון יענע!...

מעלאדראמע אין 3 אקטען מיט פראלאג און עפילאג פון י. צבי מיט געזאנג און טענץ.

מיט גוניא שליט אין איהר קרוין־ראל אלס „איינע פון יענע".

אין 2־טען אקט קומט פאר א גרויסער

קאבארעט־פראגראם

רעזשי: גוניא שליט. דיריגענט: ל. זעלמאן.

פרייזען פון די בילעטען נישט געהעכערט!

טעלעגראמען

אנפאל פון האקענקרייצלער אויף א זומער־לאגער

פון יודישע קינדער אין דייטשלאנד

בערלין (יט"א) די טעג איז א גרופע האקענ־קרייצלער בעפאלען א זומער־לאגער פון אלדייטשען פער־באנד פון די יודישע יוגענד־פעראיינען אין דער געגענד פון דעם שטעטעל פענעוויץ ביי ער־פורט (טהירינגען). די קינדער פון יוגענד־לאגער זענען דורך די כוליגאנעס געשלאגען געווארען. 2 יודישע יונגלעך האבען בעקומען שווערע וואונדען. נאך לאנגע בעמיהונגען איז אנגעקומען פאליציי, וועל־כע בעוואכט איצט דעם זומער־לאגער. די כוליגאנעס זענען אבער ענטלאפען, און ביזז איצט איז זיי נישט געלונגען צו כאפען.

די נייע שפאנישע קאנסטיטוציע

קיין שום רעליגיע וועט נישט זיין די הערשענדע

פאריז, 17 (ספ. טעל.) די צייטונגען האבען היינט פערעפענטליכט דעם אינהאלט פון די פרינ־ציפיעלע פונקטען אין דער נייער שפאנישער קאנסטי־טוציע. אלע פראווינצען בעקומען אויטאנאמיע. קיין שום רעליגיע ווערט נישט גערעכענט אלס די הער־שענדע. די קירכליכע און רעליגיעזע געזעלשאפטען ווער'ען נישט געשטיצט דורך דער רעגירונג, פרויען בעקומען גלייכבערעכטיגונג, פון 21 יאהר האט מען אקטיוו וואהל־רעכט און פון 23 יאהר — פאסיוועס, ס'ווערט איינגעפיהרט שול־צוואנג.

קיעפורא צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט

פאר שטערען די נאכט־רוה...

בערלין, 17 (ספ. טעל.) דעם בעוואוסטען פוי־לישען זינגער קיעפורא האט דא געטראפען א קליינע אונאנגענעהמליכקייט. קיעפורא האט זיך גע־ווויילט אין א פריוואטער געזעלשאפט און האט גע־זונגען עטליכע לידער.

אזוי ווי ס'איז שוין געווען נאך 12 א זייגער בייגאכט, האבען די לאקאטארן פון דעם הויז גע־רופען פאליציי, וועלכע האט צוזאמענגעשטעלט גע־גען קיעפורא'ן א פראטאקאל פאר שטערען די נאכט־רוה.

הנחות אין וועג־שטייער

רעגירונג טיילוויז נאכגעקומען די פאדערונגען פון די אויטאבוס־בעזיצער

ווארשא, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט וועט איבערגעגעבען ווערען דעם פעראיין פון די אויטא־ און טאקסובקע־בעזי־צער די דעציזיע פון דער צווישען־מיניסטעריאלער קאמיסיע, וועלכע איז בעשטימט געווארען דורך דער רעגירונג, כדי אויסצופארשען די פאסטולאטען פון די קאמוניקאציע־אונטערנעהמונגען וועגען די הנחות פון וועג־שטייער.

די קאמיסיע האט בערוקזיכטיגט די שווערע לאגע פון די קאמוניקאציע־אונטערנעהמונגען און האט אויסגעדריקט איהר הסכמה צו ערלעדיגען דעם ספסוך.

גאלד־זאפאסען אין „באנק־פאלסקי"

האבען זיך פערגרעסערט

ווארשא, 7 (טעלעפאניש) „באנק פאלסקי" האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט, לויט וועלכען די גאלד־זאפאסען האבען זיך פערגרעסערט און בעטרעפען איצט 568 מיליאן. 82 מיליאן גאלד ליגען אין אמעריקא, ענגלאנד און פראנקרייך.

פאר פאליטישע ארעסטאנטען

וועט הל' זיין דערזעלבער רעגולאמין וואס פאר די קרימינעלע

ווארשא, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער יוסטיץ־מיניסטער האט ארויס־געגעבען א צירקולאר, אז פון 1 אקטאבער ווערט פעראיינהייטליכט דער רעגולאמין אין אלע טיור־מעס פאר אלע ארעסטאנטען סיי פאליטישע און סיי קרימינעלע. פאר פאליטישע ארעסטאנטען וועט חל זיין די זעלבע הלבשה, עסען און אלע אנדערע פינקטען פון רעגולאמין ווי פאר די קרימינעלע ארעסטאנטען.

„דאס גרויסע פינפטעל"

טראכט וועגען שפארזאמקייט אין ענגלאנד

לאנדאן, 17 (סו) פון אלע עקען אין ענגלאנד איז זיך היינט צונויפגעפאהרען דאס „גרוי־סע פינפטעל" מאקדאנאלד, סנאודען, הענדערסאן, גראהאם און טאמאס. זיי האבען איבערגעריסען זייער אורלויב און אפגעהאלטען א זיצונג אלס שפארזאמקייט־קאמיטעט.

אין די פאליטישע קרייזען האלט מען, אז אנהויב סעפטעמבער וועט זיכער צונויפגערופען ווערען א זיצונג פון פארלאמענט.

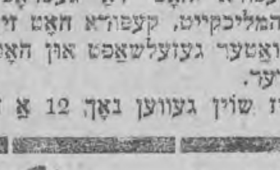

8־זונג, רעטניקעס!

אנשטאט זיך בארגען א בעט אויף אפנויי־געלד פערזעהט אייך בעסער פאר'ן זעלבען געלד מיט אן'עכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראץ

Palma-Patent

וואס איז אלעמען בעקאנט מיט זיין פראקטישקייט, דויערהאפטיגקייט און עסטעטישקייט מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר.

אויך לאגער שטעטס א גרויסער אויסוואהל לעזשאקעס, פעלד־בעטלעך, פעלד־בענקלעך — ווי אויך — גאבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע קאזעטקעס, טאפטשאנעס, מעטער־מאסען

מאטראצען

רעיעלע בעהאנדלונג! פאבריקס־פרייזען! זעמטליכע רעפעראטורען;

הורט לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 131־85 דעטייל

העצערייען געגען יודען אין ענגלאַנד

צוליב אַ קריסטליכען מוזיקאַנט ביי אַ יודישער שמחה

(בריף פון לאָנדאָן)

אין לאָנדאָן האָט זיך פאַר די לעצטע עטליכע וואָכען אויפגעהויבען אַ העצעריי געגען יודען. אָנגעפאַנגען האָט זיך עס פון אַ קלייניגקייט.

אַ געוויסער קצב פון אַב'אָריימער געסעל אין דעם יודישען קוואַרטאַל ווהייטשעפּעל, האָט געשאָנקען אַ נייע ספר תורה פאַר אַ שיהלכעל, אין וועלכער ער איז געווען גבאי. די ספר תורה האָט מען געפיהרט מיט אַ חופּה און מיט מוזיק דורך די גאַסען און געסלעך פון ווהייטשעפּעל, ביז מען האָט עס געבראַכט אין שוהל אַריין. דאָרט האָט מען, ווי געוועהנליך, די נייע ספר־תורה אַריינגעשטעלט אין אָרון־קודש, דער חזן מיט זיינע משוררים האָבען אויסגעזונגען אַ תפילה, דער רב האָט געזאָגט אַ דרשה, מען האָט געמאַכט אַ מי שברך דעם קצב און דער גאַנצער משפּחה. דער עולם האָט זיי געוואונשען מזל־טוב, און דער רב, דער חזן, דער שמש, די גבאים און די אַנדערע בכבוד'יגע מיטגלידער פון דער שוהל זענען נאָכהער אוועק צום קצב אַהיים, וואו עס איז געווען צוגעגרייט אַ גרויסאַרטיגע ס סעודה. דאָס איז געווען אין אַ זונטאָג, ווען אַלע זענען פריי.

אויף דער סעודה האָט מען געגעסען, געטרונקען, זיך משמח געווען, געהאַלטען רעדעס און געמאַכט נאָך מי שברך'ס, ווי עס פּאַסט זיך אויף אַזאַ סעודה, און אַלע האָבען הנאה געהאַט.

אָבער איין מאַן האָט, נעבעך, די שמחה אויסגעצ־קרענקט. דאָס איז געווען אַ קריסטליכער מוזיקאַנט, וואָס האָט געשפּילט אויף אַ טרומייט אין דער קאַ־פּעליע כלי זמרים ביים פיהרען די ספר תורה אונ־טער דער חופּה. צוליב איהם האָט זיך עס פער־קאָכט די אַנטיסעמיטישע קאַשע.

דער קריסטליכער מוזיקאַנט איז איינער פון די הונדערטער מוזיקאַנטען, וואָס געהען איצט אַרום אַרבייטסלאָז [?] ענגלאַנד צוליב די „טאָקיס". די איינציגע שטיצע פון די אַרבייטסלאָזע מוזיקאַנטען זענען די עטליכע שילינג אַ וואָך, וואָס זיי קריגען פון אַרבייטסלאָזען פאָנד. דער מוזיקאַנט, וועגען וועלכען מען רעדט דאָ, איז אויך געווען איינער פון די, וואָס קריגען אַכצען שילינג (4 און אַ האַלב דאָ־לאַר) אַ וואָך פון דעם רעגירונגס אַרבייטסלאָזען פאָנד.

דער אַרבייטסלאָזער מוזיקאַנט איז אויך, מאָנ־טאָג גלייך אין דער פריה אוועק זיך צו רעגיסטרירען ווי געוועהנליך, אַז ער איז אָהן אַרבייט.

ער האָט זיך אונטערגעשריבען אויפ'ן אַרבייטס־לאָזען רעגיסטער און איז אַרויס און האָט זיך געלאָזט אין די גאַסען, צוזאַמען מיט אַלאַ אַנדערע אַרבייטז לאָזע, אַזוי איז ער געגאַנגען יעדען טאָג פון יענער וואָך ביז פרייטאָג, ווען ער איז געקומען נאָך די עטליכע שילינג, וואָס מען האָט איהם געדאַרפט געבען אַלס שטיצע פאַר דער וואָך.

צו זיין ערשטוינען, האָט איהם פרייטאָג איינער פון די בעאַמטע אַריינגערופען אין אַ בעזונדערען צימער, און איהם גאָר אָנגעהויבען צו פרעגען אונערוואַרטעטע פראַגעס. ער האָט איהם געגומען אויספרעגען, צי ער איז אַ קריסט אָדער אַ יוד, צי אַרבייט ער געוועהנליך שבת אָדער זונטאַג, צי האָט ער די וואָך עפּעס געאַרבייט, און נאָך אַזעלכע פראַגעס, וועלכע מען האָט איהם פריהער קיינמאָל נישט געשטעלט. דערנאָך האָט מען איהם געגעבען אונטערשרייבען אַ פּאַפּיר, אַז אַלעס וואָס ער האָט געזאָגט איז אמת. נאָכדעם, ווי ער האָט עס אונטער־געשריבען, האָט איהם דער בעאַמטער געזאָגט, אַז ער וועט נישט קריגען זיין געלד ביז ער וועט קומען פאַר אַ פּריוואַטען געריכט, ווייל ער האָט גע־געבען אַ פאַלשע ערקלערונג.

דער בעאַמטער האָט איהם געזאָגט, אַז ער האָט געקראָגען צו וויסען, אַז זונטאַג האָט ער געאַרבייט ביי אַ יודישער רעליגיעזער צערעמאָניע. פאַר וועל־כען ער האָט געקראָגען בעצאָהלט. און אַזוי ווי ער, דער מוזיקאַנט, האָט פערלייקענט דעם פאַקט און האָט זיך אונטערגעשריבען, אַז ער האָט די וואָך גאָר נישט פערדינט, הייסט עס, אַז ער האָט אָפּגעגע־בען אַ פאַלשע ערקלערונג.

די זאַך איז געוואָרען אַזוי פערוויקעלט, אַז מען האָט עס געמוזט איבערשיקען צום רעגירונגס־שידס־ריכטער אַז ער זאָל עס ענטשיידען און דער ריכטער האָט ענטשידען געגען דעם אַרבייטער.

אָבער אין אַנטיסעמיטישע קרייזען האָט מען דעם אינצידענט צוזויקט, און מ'שלאָגט דערפון אַנטיסעמיטישען קאַפּיטאַל. אַ געוויסער מאָנאַטליכער זשורנאַל „די סענטרי", וואָס ווערט געדרוקט אין נאָרד ענגלאַנד, איז אַרויס מיט אַ גיפטיגען אַרטיקעל אונטער'ן קעפּעל „שלעכטע צייטען, אָבער נישט פאַר יודען". דער אַרטיקעל איז געשריבען פון איהר לאָנדאָנער קאָרעספּאָנדענט, און צווישען אַנדערע זאַ־כען ווערט דאָרט געזאָגט פאָלגענדעס:

„אין דער צייט, ווען ענגלישע קירכעס שליסען זיך כמעט מאָנאַטליך, ווייל זיי קענען נישט אויפגעהאַלטען ווערען, זעהען מיר, ווי די יודען עפענען נייע סינאַגאָגעס אין אַלע טיילען פון לאָנדאָן. זיי בויען ספּעציעלע פּראַכטפולע געביידעס פאַר שוה־לען אין אַזעלכע פּלעצער, וואו מען האָט מיט עט־ליכע יאָהר צוריק קיין יודישע נאָז נישט אָנגעזעהן. זיי קויפען אָפּ ענגלישע היסטאָרישע קירכעס און פערוואַנדלען זיי אין שוהלען, זיי שטופּען אַרויס אַלטע ענגלישע פאַמיליעס פון זייערע וואוינונגען און פערוואַנדלען זיי אין תלמוד־תורות. און די שעהנע אַריסטאָקראַטישע הייזער, וואָס זענען ביז נישט לאַנג צוריק געווען דער שטאָלץ פון לאָנדאָן, ווערען היינט שמוציגע הייזער, צוליב די יודישע שכנים, וואָס בעזעצען זיך דאָרטען.

דאָס אַנטיסעמיטישע בלעטעל געהט דאַן איבער צום אינצידענט מיט דעם ענגלישען מוזיקאַנט, וועלכער האָט געליטען אַ נ'עולה צוליב אַ יודישער רעליגיעזער צערעמאָניע. זי פאָדערט אויף די רעגי־רונג, מען זאָל פערבאָטען אַזעלכע פּראָצעסיעס פון ספר־תורה'ס אין די לאָנדאָנער גאַסען, ווייל עס רייצט אויף אייפערזוכט ביי ענגלענדער און קען פיה־רען צו ערנסטע רעזולטאַטען.

דער דאָזיגער גיפטיגער אַרטיקעל איז פער־שפּרייט געוואָרען אין טויזענדער עקזעמפּלאַרען אין פערשידענע געגענדען פון לאָנדאָן, וואו יודען האָבען זיך לעצטענס אָנגעהויבען בעזעצען. קיין פריינדליכע שטימונג ביי די ענגלישע קאָנסערוואַ־טיווע איינוואוינער שאַפט עס נישט, אין געוויסע לאָ־קאַלע ענגלישע צייטונגען, ווי צום ביישפּיל, די „העקני ענד קינגזלענד גאַזעט", די „לאָנדאָן אָד־ווערטייזער", און אַנדערע, וואָס אַנאָנסירען הייזער צום פערקויפען אָדער צו פערדינגען, שטעלען באַלד אַריין אין זייערע אַנאָנסען די עטליכע ווער־טער „דזשוס דיד נאָט אַפּליי" (יודען זאָלען זיך נישט ווענדען), און מען בעאַקטירט יודען עפענטליך.

י. פיין.

„צעהן געבאָט" פון אַפּיקורסים־פערבאַנד פאַר דער אַנטי־ימים־נוראים־קאַמפּאַניע

מאָסקווע (יט"א) דער צענטראַל־קאָמיטעט פון אַפּיקורסים־פערבאַנד האָט פערעפענטליכט פאָל־גענדע „צעהן געבאָט" פאַר דער אַנטי־ימים־נוראים קאָמפּאַניע:

1) איינאָרדנען אין אַלע פאַבריקען, קאָלעקטי־ווען, שולען און קלובען, רעפעראַטען וועגען „פינף יאָהר־פּלאַן און רעליגיע". „אַנטיסעמיטיזם און רע־ליגיע" „קלאַסען־כאַראַקטער פון יודישע ימים־נוראים" א. א. וו.

2) ראש השנה און יום כפור דאַרפען איינגע־אָרדענט ווערען עקסקורסיעס, אַנטי־רעליגיעזע פילם סעאַנסען, אַנטי־רעליגיעזע טעאַטער־פאָרשטעלונגען.

3) אַנשטאַט די ימים־טובים פּראָקלאַמירען „נאַציאָנאַלע אַרבייטס־טעג", אין וועלכע יעדער דאַרף אויפגעפאָדערט ווערען צו דער אַרבייט אין דינסט פון לאַנד.

4) אָרגאַניזירען ספּעציעלע אַנטי־רעליגיעזע אויסשטעלונגען.

5) די ראַדיאָ־סטאַציעס זאָלען שטעהען צום דינסט פון דער אַנטי־רעליגיעזער פּראָפּאַגאַנדע.

6) צונויפרופען ספּעציעלע פערזאַמלונגען פון דער יוגענד און פרויען.

7) דורכפיהרען אַ ספּעציעלע ווערבירונגס־אַקציע פון נייע מיטגלידער אין אַפּיקורסים־פער־באַנד.

8) אָנהויבען אַ געלד־זאַמלונג אויף בויען אַ קריגס־שיף א. נ. „דער קעמפענדער אַפּיקורס".

9) פערגרעסערען די צאָהל יודישע אויסגאַבען מיט אַנטי־רעליגיעזען איבהאַלט און פערשפּרייטען זיי אין די פאַבריקען און קאָלאָניעס.

10) יעדער שטעטישער מיטגליד פון אַפּיקורסים פערבאַנד דאַרף אין די טעג פון ימים־טובים פיה־רען אַנ'אַקציע אין די דערפער פאַר צושטעלען די תבואה ד יגעהעריגע רעגירונגס־אָרגאַנען.

——=):0:(=——

יוד. פערטרעטער אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער סטודענטען־קאָנפערענץ אין אַמעריקאַ

ניו־יאָרק (יט"א) אין דער צייט פון 30־טען אויגוסט ביז'ן 9־טען סעפּטעמבער ה. י. וועט אין דעם שטעטעל סאַוט־הידלי אין שכנות פון באָסטאָן פאָרקומען די יעהרליכע קאָנפערענץ פון דער אינ־טערנאַציאָנאַלע סטודענטען־פעראייניגונג (א.ס.ס.), אויף דער טאָג־אָרדנונג שטעהט אוו. אַנד. די פראַגע וועגען אַנטיסעמיטיזם אויף די אייראָפּעאישע הויכשולען. חוץ די אַמעריקאַנישע פערטרעטער פון דער יודישער סטודענטען־אָרגאַניזאַציע וועלען זיך אין דער קאָנפערענץ בעטייליגען אַלס פאָרשטעהער פון יודישען סטודענטען־וועלט־פערבאַנד מיניסטער יאַל־דירעקטאָר ד"ר הערמאַן באדט (בערלין) און ה' אַלעקסאַנדער טייך (ווין).

פון אייראָפּא זענען סה"כ אָנגעפאָהרען אויף דער וועלט־קאָנפערענץ פון א.ס.ס. 35 סטודענטען־פיהרער פון אַלע אייראָפּעאישע פעלקער.

האַרי סאַקער זאָל בעשטימט ווערען אַלס יודישער בייראַט

פון דירעקטאָר פון לאַנד־ענטוויקלונגס־אַמט

לאָנדאָן (יט"א) אַלס יודישער בייראַט פון דירעקטאָר פון לאַנד־ענטוויקלונגס־פאָנד פּלאַן אין א"י וועט וואַהרשיינליך בעשטימט ווערען דער געוו. מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ה' האַרי סאַקער.

ה' סאַקער ווילט איצט אין פראַנקרייך, און די ציוניסטישע עקזעקוטיווע כיהרט איצט מיט איהם אַ בריף־אויסטויש וועגען דעם, צי ער איז גרייט איבערצונעהמען דעם אַמט.

נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע מאָרד־העצע

בערלין (יט"א) דאָס געריכט אין דערענדיג־גען (ווירטעמבערג) האָט בעטראַכט די אָנקלאַגע גע־געגן איינייגע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען, וועלכע האָ־בען מאַרשירט איבער דער גאַס זינגענדיג דאָס בע־קאַנטע מאָרד־אויפהעצענדע ליד: „ווען יודען־בלוט ביים מעסער שפּריצט, דאַן געהט'ס נאָכאַמאָל זא גוט". דאָס געריכט האָט פערורטיילט די אָנגע־קלאָגטע צו בעצאָהלען בלויז צו 15 מאַרק געלד־שטראָף.

דאס עלעגאַנטע לאָדז

קויפט אין די גאַנצע קאָסמעטיק נאָר אין דער ערש־טער רענאָמירטער

קאָנקורענץ־פּערפומעריע

פון דער פירמע

J. DRUKIER

ZAWADZKA 5, TEL. 175-92

וואָס בעזיצט צום איצטיגען זומער־סעזאָן דעם רייכסטען אויסוואַהל פון די נייעסטע

פּערפומען, טואַלעט־זייפען, קרעמען, פּודערן, קעלנישע בלומען וואַסערן

בעמערקונג: ביי יעדען איינקויף ווערט צוגעגעבען אַ קופּאָן אויף ווערטפולע פּרעמיעס.

פאַר אַנגראָסיסטען — ראַבאַט

קרבנות פון שפּיאָנאַזש

סענסאַציאָנעל קרימינאַלישער ראָמאַן

(21

— האַלאָ, טאָמסאָן ! ? עס רעדט קאַרלין... איך בין נאָר וואָס אָנגעקומען אין דובר, און זיך דערוואוסט אַ שרעקליכע נייעס, וואו איז דער סער ראָבערט ?

— ער איז קראַנק, סער, ליגט אָהן בעוואוסט זיין. דאָקטוירים זאָגען, אַז ער וועט זיך אין עטליכע טעג פערבעסערען. ער איז שווער קראַנק געוואָרען, ווען ער האָט זיך פּלוצים דערוואוסט וועגען דעם טויט פון דער מילעדי.

— וואו און ווען איז זי דערהרג'עט געוואָרען? איך ווייס נאָך ביז איצט נישט די פּרטים.

— אין אַ פּאָסט־ביראָ, סער, אויב איהר וועט מיר דערלויבען אַרויסצוזאָגען מיין מיינונג (ווי צו־טראָגען קאַרלין איז נישט געווען, האָט קאַרלין דאָך געמוזט אַ שמייכעל טאָן פון טאָמסאָנס כאַראַקטעריס־טישען צערעמאָניאַל־פייערליכען אופן פון רעדען) עמיצער האָט די מילעדי באַכשפּיאָנירט, מיינענדיג, אַז אין איהר האַנד־בייטעל געפינט זיך ציהרונג... דער דאָזיגער אומבעקאַנטער פערזאָן האָט זי דער־הרג'עט. ער האָט אָבער אין איהר האַנד־בייטעל גאָרנישט געפונען חוץ דאָקומענטען : נישט וויסענ־דיג דאַן, ווי ער זאָל זיי פּטור ווערען, האָט ער דעם קאָנווערט מיט די דאָקומענטען אַריינגעוואָרפען אין פּאָסט־קעסטעל, און די פּאָסט האָט זיי אַזוי־אַרום צוריקגעקעהרט דעם סער ראָבערט.

— וואָס... וועלכע פּאַפּירען ? — האָט מאַקס איבערגעפרעגט, נישט גלויבענדיג אין דעם, וואָס זיינע אויערען הערען. — די פּאַפּירען, וואָס מיר האָ־בען אַרומגעזוכט היינט אינדערפריה ?

— יאָ, דיזעלבע, סער, זיי זענען אָנגעקומען מיט דער פינף־אַזייגערדיגער פּאָסט... און אַזוי ווי אין יענעם מאָמענט איז גראָד געקומען צו אונז דער לאָרד העריגטאָן, כדי צו זעהען זיך מיט'ן סער ראָבערט, האָב איך זיך דערלויבט זיי איהם צו אי־בערגעבען. ער האָט זיי אַוועקגעפיהרט מיט זיך.

— אַך, ווי גוט ! — האָט קאַרלין אויסגעשריען פער־געסענדיג אויף אַ ווייל אין דער בלוטיגער דראַ־מע, וואָס איז געשעהן נאָכן בעלם ווערען פון די דאָקומענטען.

גלייך דערנאָך האָט ער זיך פאַר זיך גופא פערשעהמט, ווען ער האָט דערהערט דעם שטרענ־גען ,רוהיגען קול פון טאָמסאָנען :

— איך האָב מורא, אַז דאָס האָט געקאָסט דער מילעדיס לעבען ,סער.

— איהר זענט גערעכט ,טאָמסאָן... ס'איז אַ שרעקליכע זאַך, און איך האָב, פערשטעהט זיך, זיך נישט געדאַכט פריהער. און פונדעסטוועגען איז עס פאַר מיר אַ גרויסע דערלייכטערונג, וואָס די דאָ־קומענטען געפינען זיך אויסער דער געפאַהר. דאָס זענען זעהר וויכטיגע פּאַפּירען, טאָמסאָן ! קאָן איך נישט עפּעס מיט זיך נוצען ברענגען, טאָמסאָן ? מיך בעאומרוהיגט זעהר דער סער ראָבערט... צ ימיינט איהר נישט, אַז ס'וואָלט גלייך געווען, אַז איך זאָל זיך מאַרגען צוריקקעהרען קיין לאָנדאָן ?.. ער אפשר נאָך היינט ביינאַכט ?.. זעלבסטפערשטענדליך וואָלט איך זיך נישט געוואָלט צוריקקעהרען, און איך וואָלט געוואָלט, ווען מעגליך, אויסבעהאַלטען די שרעקליכע נייעס פון דער פרוי קאַרלין... אויף דער הייטיגער נאַכט, אַלענפאַלס...

נאָך אַ קורצען שווייגען, וואָס האָט זיך פאַר־קאַליבען געצויגען, ווי אַנ'אייביגקייט, האָט ענד־ליך געענטפערט טאָמסאָנס רוהיגע שטימע :

— איך מיין נישט ,אַז אייער צוריקקומען איז אומבעדינגט נויטיג, סער. אין דעם מעמד, אין וועל־כען דער סער ראָבערט געפינט זיך, קאָנט איהר איהם מיט גאָרנישט העלפען. די דאָקטוירים זעהען נישט פאַר קיין דירעקטע סכנה...

— גאָט ! מאָרגען אינדערפריה וועל איך, אויב איך וועל אייך ווידער טעלעפאָנירען.

— שוין, איך האָף, אַז איהר וועט מיר דער־לויבען ,סער, אויסצודריקען אייך מיין מיטגעפיהל, וואָס די טראַגישע געשעהעניש האָט פערטונקעלט דעם גליקליכען טאָג פון אייער לעבען, און בעטען אייך איבערצוגעבען מיין האַרציגען גרוס פאַר דער פרוי קאַרלין.

— אַ דאַנק, טאָמסאָן, — האָט מאַקס ווידער, נישט ווילענדיג אַ שמייכעל געטון — אויב סער ראַלסאָן וועט אייך פרעגען, זאָלט איהר איהם זאָ־גען ,אַז איהר שטעהט מיט מיר אין אַ קאָנטאַקט.

— איך הער, אַ גוטע נאַכט ,סער.

— אַ גוטע נאַכט.

אָפּהענגענדיג דאָס טעלעפאָן־טרייבעל, האָט זיך קאַרלין דערמאָהנט, אַז ער האָט טאָמסאָנען נישט געזאָגט, פונוואַנען ער האָט געקלונגען, כאָדערהען אָבער אַ נייע פערבינדונג מיט לאָנדאָן האָט זיך נישט געלוינט.

אַלענפאַלס ,היינט אין אָוועגד וועט ער נישט זיין בויטיג, און עס האָט זיך איהם נישט געגלוסט מעהר צו טראַכטען און פער'סמ'ען זיך די נאַכט.

אַ מאָדנער מענש איז דער טאָמסאָן ! זעהר אַ פיינער מענש !.. און אַ גוטע זאַך איז אויך, וואָס די דאָקומענטען זענען געפונען געוואָרען.

דער טראַגישער טויט פון דער לעדי ראַלסאָן האָט אין קאַרלינען נישט אַרויסגערופען קיין טיפען טרויער.

(פאָרטזעצונג קומט)

שרעקליכע מאמענטען פון דער רעוואלוציע

א קאפיטעל פון א בוך וועגן די ערשטע טעג פון דער רעוואלוציע. — דער פערפאסער פון'ם בוך איז געוועזן לענינ'ס נאהענטסטער פריינד און מיטארבייטער. — הפקרות און אנארכיע אין די ערשטע צייטען נאך דער אקטאבער-רעוואלוציע

4) (המשך).

עס איז געווען 4 א זייגער פארטאג, ווען די קאמיסיע האט געענדיגט איהר'ל'צונג און באנטש-ברויעוויטש מיט זיינע חברים זענען אריבער אין די צימערן פון מאטראזען-קאמיטעט אפצורוהען א ווילע, איידער זיי וועלען פאהרען צוריק אין סמאלני.

און אט ווי באנטש-ברויעוויטש בעשרייבט וואס ער האט געזעהען און געהערט פאר דער קורצער ווילע, וואס ער האט פערבראכט צווישען די מאטראזען.

די צימערן זענען פולגעווען מיט ביקסען רעוואלווערן, האנד-גראנאטען, באמבעס, קוילען-וואפערס מאשין-ביקסען, קוילען און אנדערע געווער, ווי דא וואלט געווען א געוועהר לאגער. אין ווינקעל זענען געשטאנען עטליכע רויטע פאהנען און איין שווארצע, אויף וועלכער עס איז מיט ווייסע אותיות אנגעשריבען געווען: „לעבען זאל די אנארכיע!“...

אויף בענקלעך און שטוהלען זענען געזעסען און געלעגען מאטראזען נישט איבריג ניכטערע. א ברודער פון דעם קאמיטעט-פארזיצענדער זשעלעזניאקאוו א מאטראז מיט אנ'אפגעצערטען פנים פון א קריסטליכען הייליגען, איז געזעסען אין א פאטעל מיט א נישט זיכערע האנד געצייכענט אין דער לופטען צלמים און מיט א פאנפאטער שטימע מעשה גלח אהן אויפהער געצויגען: „סמערעדט, סמע-ערט, סמערט!“ (טויט, טויט, טויט)....

פון צייט צו צייט האט ער אנגעגאסען פון א פלאש א פולע טיי - גלאז 90-גער שפריט און אויסגעטרונקען עס מיט איין אטעם. זיין פנים פליגט זיך בעת-מעשה שרעקליך פערקרימען, די פערגלעזערטע אויגען, אנגעשטעלטע אין איין פינטעל פלעגען אננעמען אנ'אויסדרוק פון משוגעת און דאס מויל פלעגט זיך פערקרימען אין א שוידערליכער גרימאסע.

נאך יעדען טרינק בראנפען האט ער זיך געכאפט פאר'ן ברוסט, ווי ער וואלט זי געוואלט פונאנדעררייסען; די אויגען זענען אנגעצינדען געווארען מיט א פאספארישען גלאנץ און ער האט ווידער אמאל אנגעהויבען ציהען: „סמע-ערט, סמע-ערט, סמע-ערט“! צייכענענדיג צלמים אין דער לופטען.

— גענוג זאל דיר זיין! — האט דער יונגערער זשעלעזניקאוו זיך אנגעפייזערט אויף איהם. דער עלטערער ברודער האט מאדנע אומהיימליך א-לאך געטון, אויפגעהויבען זיך און ווידער א זעץ געטון זיך אין טיפען שטוהל. פערכלינעט זיך, פערהוסט זיך און, אויפהויבענדיג אין דער הויך די ציטערנדיגע האנד, האט ער אויסגעשריען:

— „טויט, טויט, טויט!“...

מיט אמאל איז אין צימער אריינגעלאפען א בידריגער פעסט-געבויטער מאטראז אין א מאטראזען היטעל מיט סטענגעס און מיט צוכראמניעטער האריגער ברוסט. זיין קורצער פעסטער האלז האט צוזאמענגעגאסען זיין קודלאטען קאפ מיט די מאדנע ברייטע פלייצעס, ער האט זיך יעדע מינוט געכאפט פאר'ן רעוואלווער און געזוכט מיט די אויגען אין ווערען אויסצולאדען איהם. מיט אמאל האט ער זיך אפגעשטעלט אין מיטען צימער, אויסגעבויגען זיך, ווידער אויסגעגלייכט זיך און אוועקגעלאזען זיך אין א שטורמדיגען מאטראזען-טאנץ. די ברייטע מאטראזען הויזען האבען זיך געוויגט ווי פארהאנגען און די סטענגעס אויף דער מאטראזען היטעל האבען געפלאטערט ווי פאהנען אויפ'ן ווינט. די איבעריגע מאטראזען זענען אויפגעשפרונגען פון זייערע ערטער און צוגעשטאנען צו דעם ווילדען טייפעלשען טאנץ פון טויט... פלוצלונג זענען זיי, צוהיצטע מיט ברענענדיגע אויגען און פאנאנדער-געבלאזענע נאזלעכער שטעהן געבליבען און טי-פענדיג צום טאקט מיט די פ'ס גענומען זינגען די בעוואוסטע אנארכיסטישע ליד פון טויט, פון ראוואשאל:

דערשטיקט די יובאלעבאס,
און געה דערנאך אויף דער תליה.
אזוי האט געזאגט ראוואשאל!

בעת מעשה האט יעדערער פון זיי און דער ערשטער מאטראז מעהר פון אלעמען, מיט אנ'אויסדרוק פון מורא'דיגען האס אין די אויגען, געמאכט א בעוועגונג מיט דער רעכטער האנד, ווי ער וואלט אימיצען געכאפט פאר'ן האלז און געשטיקט, און געווארגען, בעוועגענדיג דערביי די שטארקע, אייזערנע פינגער מיט פערגעניגען, מיט ליידענשאפט און מיט זיסער בקמה... און ווען די בלוטיגע שונאים פון זייער צוהיצטער פאנטאזיע זענען געפאלען אונטער זייערע הענד טויטע, האבען זיי זיך ווידער געלאזען אין דעם ווילדען טאנץ, פרעהליך ארום די טויטע קערפערס פון זייערע פיינט, וואס וואלגערען זיך אונטער זייערע פיס... און ווידער אמאל דאס ליד פון טויט און ווידער האבען די צונויפגעקארטשעטע פינגער געכאפט פאר די העלזער און געשטיקט, און געווארגען צום טויט לעבעדיגע מענשען... עס האט זיך געדאכט, אז צום שטן טאנץ וועט גאר קיין סוף נישט בעהמען.

— טוי-ויט! טוי-ויט! טוי-ויט! — האט די גאנצע צייט נישט אויפגעהערט צו ציהען דער מאטראז מיט דעם פנים פון א הייליגען און מיט אויגען פון א משוגענעם, צייכענענדיג צלמים אין דער לופטען...

מיט וואקלענדיגע טריט איז ער צוגעגאנגען צו די מאטראזען, וואס זענען זיך פערגאנגען אין טאנץ פון טויט, ארויסגעצויגען פון שייד זיין רעוואלווער און דריי מאל איבערגעציילעמט מיט איהם דעם ווילדען קאראהאד.

— איך קען נישט! איך קען נישט! איך קען נישט! ס'איז מיר שווער!?? — האט נישט מיט זיין קול געשריען דער פעסטער מאטראז, כאפענדיג זיך פאר'ן ברוסט, און צופענדיג זי, ווי ער וואלט זי געוואלט פונאנדעררייסען. ער האט זיך איינגאנצען אויסגעקרימט, געצאפעלט זיך אין קאנוואולסיעס און פערווארפען דעם קאפ אהינטער. זיין קורצער האלז און די אפענע האריגע ברוסט זענען אט בעדעקט געווארען מיט א טויטליכער בלייכקייט, און אט האבען זיי זיך אנגעצונדען צונטער רויט. א שוויס האט ארויסגעשלאגען אויף זיין פנים און ער האט איינגאנצען געציטערט ווי אין פיבער.

5

הרג'ענען, מען דארף הרג'ענען טויטען אימיצען! — האט ער געשריען, זודנדיג מיט א נישט זיכערער האנד דעם רעוואלווער ביים גארטעל.

— ביזט פון זינען אראב, צי וואס — האט זשעלעזניאקאוו אויף איהם א געשריי געטון — גיסט איהם אן! — האט ער אבגעגעבען א בעפעהל.

אין א מינוט האט מען איהם צוגעטראגען א פולען גלאז ריינעם שפירט. ער האט א כאפ געטון, אויסגעטרונקען מיט איין אטעם און א זעץ געטון די גלאז אן דער ערד. גלייך נאכדעם האט ער זיך א כאפ געטון פאר'ן קאפ, בלאס געווארען ווי די וואנט, אויסגעגלייכט זיך, שטיל געווארען, בלייבענדיג שטעהן מיט אנ'אפענעם מויל און פערגלעזערטע אויגען; א וואקעל געטון זיך אן א זייט און ווי טויט א פאל געטון אויף א קאנאפע, אויסגעזויפצט: „א-א-א-א-ך!“ און איז שטיל געבליבען.

— אט אזוי יעדען טאג. ווי עס הויבט באר אן טאגען, אזוי פייביגט ער זיך, מוטשעט זיך, זוכט, שטיקט מיט די הענד די אומזיכטבארע פיינט, ווייבט און וויל מארדען, מארדען און מארדען... דייענדיג אויפ'ן פראנט, פלעגט ער אין דער צייט ארויסלאזען זיך אויף אויסשפירונג. נישט ווייניג דייטשען אוועקגעלעגט אויף זיין לעבען. זוכט ער דא אויך וועמען צו הרג'ענען — שוין געוואוינט דערצו. און עס טרעפט אז ער הרג'עט טאקע אויך, ווער עס קומט איהם בעת מעשה אונטער'ן האנד. נאר מיר געבען שוין אויף איהם אכטונג און פערטויבען איהם בעצייטענס מיט שפירט — דער איינציגער מיטעל צו מאכען איהם אונשעדליך — האט רוהיג דערצעהלט אייבער פון די מאטראזען.

(ווייטער מארגען).

ד. וואליו.

סענסאציאנעלע געשיכטע

ווי אזוי א ווילנער יוד האט געהאלפען א ביאליסטאקער יודען

ס'טרעפט זעהר אפט, אז אנ'אומגליק ברענגט אמאל פאר עמיצען גליק און אזא מין גליק האט אויך געבראכט פאר א ביאליסטאקער יודען, א יודה, די באהן-קאטאסטראפע פון לעצטען פרייטאג, צווישען ביאליסטאק און לאפי.

דער דאזיגער יוד, האט אין דער מלחמה-צייט געוואוינט, אלס היימלאזער, נישט ווייט פון ארשע, ביי א באהן-סטאנציע.

איינמאל אינמיטען נאכט, ווען ער איז מיט זיינע בני-בית געווען פערזונקען אין א טיפען שלאף האבען זיי פלוצים דערהערט געוואלדיגע געשרייען און א באהן-פייפעריי. נישט טויט נישט לעבעדיק האבען זיי זיך אלע אויפגעכאפט און דערוואוסט, אז נישט ווייט פון זיי איז פארגעקומען א באהן-קאטאסטראפע — א מיליטער-צוג, וואס האט געפיהרט זעלנער צום פראנט איז אריין אויף א משא-צוג. עטליכע זעלנער זענען דערביי דערהרגעט געווארען און א היבש ביסעל פערוואונדעט. צווישען די פערוואונדעטע האט זיך אויך געפונען א יודישער זעלנער מענדעל ב., וועלכער האט זיך אויסגעלונקען א פוס, צונויפקרעכענדיג זיך מיט'ן זעלנער, וועלכען דער ביאליסטאקער יוד האט געגעבען די ערשטע הילף, האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער שטאמט אליין פון ווילנע, זיין פאטער איז אין אמעריקע און די מוטער איז פון עגמת בפש. וואס מ'האט איהר איינציגען זון צוגענומען אויף דער מלחמה, בעקומען א האר'ץ-שלאג און געשטארבען.

האט דער ביאליסטאקער שטארק רחמנות געקראגען אויפ'ן פערוואונדעטען און זיך פעראינטערע-סירט מיט איהם ווי מיט אנ'אייגען קינד און נאכדעם ווי ער איז עטליכע וואכען אפגעלעגען אין ארשער שפיטאל, וואו ער פלעגט איהם יעדען טאג בעזוכען, האט ער זיך אויסגעוועהנליך אנגעהויבען משתדל זיין ביי דער מיליטער-מאכט, מ'זאל דעם זעלנער בעפרייען.

פערשטעהט זיך אז גרינג איז עס איהם נישט אנגעקומען, און ווען דאס האט זיך לסוף „איינגעגעבען“, האט מען געשאפען די נויטיגע סומע און דעם זעלנער משלח געווען...

האט ער געוואנדערט חדשים לאנג איבער לענדער און ימען, ביז ער איז אנגעקומען צום פאטער אין אמעריקע וואו ס'איז איהם אוועק גוט, אז ער האט אפילו פערגעסען צו שרייבען דעם ביאליסטאקער א בריף און איהם אפדאנקען.

און דער ביאליסטאקער האט אן איהם געוויס פערגעסען, באר היינטיגען שבת, זיצענדיג מיט זיינע בני בית ביים טיש און רעדענדיג וועגען דער איצטיגער באהן-קאטאסטראפע צווישען ביאליסטאק-לאפי האבען זיי זיך אויך דערמאהנט אן דער ארשער קאטאסטראפע און אן דעם ווילנער זעלנער וואס זיי האבען דאמאלסט אזויפיל גוטס געטון.

פלוצלונג עפענט זיך די טיר. ס'קומט אריין אנ'אויסגעפוצטער אמעריקאנער דזשענטעלמען — טאקע דער אמאליגער זעלנער און ס'ווייזט זיך ארויס אזא מין געשיכטע:

ער איז איצט אנ'אינזשיניער און פאהרט אלס פארשטעהער פון א גרויסער אמעריקאנער פירמע קיין רוסלאנד. קומענדיג קיין ווארשא האט ער בעשלאסען ארויפפאהרען פריהער קיין ווילנע — שטעלען א מצבה אויף דער מאמעס קבר. איז ער דאנער שטאג אוועגד ארויסגעפאהרען פון ווארשא מיט'ן קוריער-צוג און ס'איז איהם בעשערט געווען דורכצומאכען א צווייטע באהן-קאטאסטראפע, טאקע לעבען ביאליסטאק — ער זאל זיך דערמאהנען אן זיין בעל טובה.

דער אמעריקאנער האט איהם איבערגעלאזען א פאר הונדערט דאלאר, און חוץ דעם האט ער, לויט זיין אנווייז, צוטיילט אביסעל געלד אויף צדקה-צוועקען.

שפיטצען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערא‏ווא 15
לינקע אפיצינע, 1-שטער שטאק.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט
בייטאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

(91

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. ערא‏טישער ראמאן פון לאנדאנער לעבען

די רייזע איז געגאנגען אהן שום שטערונגען און איבערראשונגען. דער דעטעקטיוו ערליי איז געקומען צוזאמען מיט ראלפען און אידאן מיט 3 וואכען שפעטער ווי נירענבערג מיט סאניע מיט 5 וואכען שפעטער ווי לעהמאן און זיין טראנספארט „לעבעדיגע סחורה“ וועלכען לעהמאן האט נאכגעפאלגט.

ערליי מיט זיין בעגלייטער זענען אראפ פון שיף און זיך בעזעצט אין א האטעל. מיט 10 מינוט שפעטער נאכדעם ווי זיי זענען געקומען איז שוין ערליי און ראלף געווען נישט צו דערקענען, אנשטאט די צוויי ענגלענדער מיט די גלאט ראזירטע פנימער זענען איצט פאר אידאן געשטאנען 2 ציגיינער, מיט פעך שווארצע האהר און בערד, מיט ברוינע פון הער זון פערברענטע פנימער און מיט א ווילדען אויסזעהען אין בליק. ערליי האט אסמאל ביים גרימירען זיך, אויסגענוצט זיין גאנץ קענען און וויסען, ער האט אנגעווענדעט זיין קונסט אויף דעם אופן, אז קיין מענש אין דער וועלט זאל איהם נישט דערקענען, דער דעטעקטיוו האט זיך דאך געמוזט רעכענען דערמיט וואס ער וועט זיך סוף כל סוף מוזען צוזאמענטרעפען מיט נירענבערגן און דעריבער איז געווען ראטזאם אין דער ערשטער צייט זיך נישט לאזען דערקענען, ער מיט ראלפען האבען זיך געדארפט ארויפלאזען אין סאמע תהום פון דער געזעלשאפט, אין סאמע אפגרונט פון דער אויסגעלאסענער שטאט, ער האט געמוזט געהען אין די ערגסטע צוזאמענקונפטס-שטעלען, אין די ערטער וואו ס'קומען זיך צונויף אלפאנסען און פרויענהענדלער, אויב ער וואלט פאלען אויף די שפורען פון נירענבערגן. דעריבער האט ער מיט זיין פריינד געפונען פאר פאסיג זיך צו פערקליידען אלס ציגיינער, צו וועלכע מ'האט אין דער אונטער וועלט מעהר צוטרוי און מ'לאזט זיך מיט זיי אריין אין אלערליי רידיקאלישע געשעפטען.

פערשטעהט זיך, אז ערליי מיט ראלפען האבען ריזיקירט ענטדעקט צו ווערען און דעמאלט איז אלץ פערלוירען. אפילו זייער לעבען איז געשטעלט געווארען אין סכנה.

— איהר זעהט וואונדערבאר אויס, האט אידא געזאגט, בעטראכטענדיג די צוויי ציגיינער, וועלכע זענען פאר איהר געשטאנען.

— אין די דאזיגע קאסטיומען וועלען מיר מוזען בלייבען א לענגערע צייט, דערביי פערשטעהט זיך, אז אין אזא הילף וועלען מיר נישט קענען דא וואוינען מיט דיר אין האטעל און וועלען מוזען זיך ארומוואלגערען ווי ס'וועט זיך באר לאזען. מיר וועלען דיר דורך בריף אין האטעל געבען שטענדיג צו וויסען וואו מיר געפינען זיך, כדי דו זאלסט אונז קענען צוויסען געבען, אויב דו וועסט האבען עפעס וויכטיגעס.

— וואס קען איך האבען וויכטיגעס פאר אייך, איך קען דאך דא גארנישט אויפטון.

— דו מוזט אונז יא העלפען נאך היינט אידא.

— דהיינו וואס דארף איך טון?

— דו מוזט נאך היינט געהען אין אדרעסען-ביורא און זיך דערוויסען די אדרעס פון לעהמאנען, מיר וועלען דא אויף דיר ווארטען, ביז דו וועסט צוריקקומען, איך מוז זיך קודם כל מיט איהם זעהען.

— גוט איך געה שוין

אידא האט געקעגט די שטאט, זי האט אויך געקענט די שפראך אויף אזויפיל, אז זי זאל זיך קענען דערפרעגען וואוהין זי דארף.

צופיל שרעקליכע ערא'גערונגען האט אידא געהאט פון דער דאזיגער שטאט, אז זי זאל קענען גלייכגילטיג אדורכגעהען די גאסען, זיך פערגעסען אין טומעל און גערויש און זיך ענטציקען מיט דער שענקייט פון דער שטאט. אידאן האט זיך אויסגעדוכט, אז יעדעס שטיינדעל אויף וועלכען זי טרעט איז אדורכגענעצט און אדורכגעווייקט מיט איהרע טרעהרען, אז יעדעס גרעזעלע אויף די שענע סקווערען דערקענט זי און קוקט איהר נאך און ווייזט אויף איהר מיט א פינגער. פערשיידענע זכרונות האבען זיך איהר געפלאנטערט אין די געדאנקען און ווען נישט דער געדאנק אין דעם, אז זי מוז אויספיהרען איהר נדר, שרעקליך נקמה נעהמען אן נירענבערגן וואלט זי די דאזיגע שטאט קיינמאל מעהר פאר איהרע אויגען נישט אנגעזעהן.

אידא האט זיך געהייסען גלייך פיהרען אין אדרעסען-ביורא, דארט האט זי נאכגעפרעגט אויף דער אדרעס פון פראפ. לעהמאן, וועלכער איז געקומען פון האמבורג, אבער צו איהר גרעסטער איבערראשונג האט זי זיך דערוואוסט, אז אזא מענש איז אינגאנצען אין בוענאס-איירעס נישט געמאלדען. אידא האט נישט געוואוסט וואס זי האט צו טון, דאך איז זי גלייך צוריקגעפאהרען צום דעטעקטיוו און זיך געטיילט מיט איהם, מיט דער שלעכטער בשורה.

— דאס איז עפעס נישט אין ארדנונג האט ערליי באלד אין דער ערשטער מינוט געזאגט, מיר געפעלט דאס נישט, אידא דו וועסט מוזען געהען אין דער פאליציי און זיך נאכפרעגען אויף לעהמאנען, איך קען מיין פריינד און איך וויס, אז ער האט זיך זיכער געווענדעט אין בוענאס-איירעס נאך הילף צו דער פאליציי, דארט ווערט מען דעריבער זיכער וויסען, וואו ער געפינט זיך, אויב ס'איז מיט איהם נישט געשעהן עפעס שלעכטס.

אידא האט נישט געוואוסט פון קיין אפשטעל אין עטליכע מינוט ארום איז זי שוין געווען אין פאליציי-פרעזידיום און זיך געהייסען אנמעלדען צום הויפט-פאליציי-שעף.

— וואס פערלאנגט איהר מאדאם? האט קארצעלא געפרעגט די אריינקומענדיגע אידא.

(פארטזעצונג קומט).

אחזן

א גוטער בעל - תפלה
מיט א שעהנער
טענאר - שטימע
זוכט אנ'ארט צו דאוונען
די קומענדיגע ימים-נוראים. אפערטען אין אדמ.
פון דער צייטונג פאר „חזן".
4476

Masz przeprowadzkę lub większy transport
TELEFONUJ „AUTO-TRANSPORT" **184-70**

השבת אבדה

שבת האב איך פערלוירען אין פילהארמאניע א פארטפעל מיט א גרעסערע סומע געלט און א פראטעסט אויף 300 זל. זשירא ס. אטלאס און קראקאווסקי שארפהארץ ווי אויך מיליטערישע דאקומענטען. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען דאס געלד צו האלטען פאר זיך נאר די דאקומענטען מיט'ן פראטעסט אפצוברענגען צו מ. פרידמאן פאלודיאווא 9 ביי לעווקאוויטש.

3 שטובען און קוך

מיט בעקוועמליכקייטען
צווישען פלאץ-וואלנאשטשי און פאלודניאווא
איז פון זאפארט איבערצוגעבען
אפערטען אונטער „A. B." אין אדמיניסטראציע
פון „נייעם פאלקסבלאט".

א געזיכערטע פרנסה

א זאקן-דרוקערייצו פערקויפן

מיט זעמטליכע איינריכטונגען, ס'ווערט אויך איבערגעגעבען אלע געהיימנישען און איינצעלהייטען פון פאך, ווי אויך די קונדשאפט, אזוי דאס יעדער איינער קען זיך אין פערלויף פון איניגע טעג גוט אויסלערנען דאס פאך און זיך איינארדנען א גוטע פרנסה און עקזיסטענץ פאר א קליינע סומע. צו ערפארען אין רעסטאראן דרעסלער, פולנאצנא 25

פידל און מאנדאלין-רעקציעס

נייעסטע מעטאדע ביליגע פרייזען
גלובנא 33, וו. 11, פון 5 ביז 7 נאכמיטאג

ווערקשטעט פון **שירמס**
און שפאציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאדז, נארוטאוויטשא 19
עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס
צו קאנקורענץ-פרייזען
נעמט אן אלערליי רעפעראטורן פון שירמס און שטעקנס

א צימער מיט א קוך

אדער 2 צימער מיט א בעזונדערן איינגאנג אלס סובלאקאטאר אדער אין א ניי הויז אויף חודש-געלד ווערט שוין געזוכט. אפערטען אונטער "D"

„Prazdrój Pilzneński" B.B. **קענער און פיינשמעקער**
טרינקען נור דאס ערצט-ליך עמפפעהלטע אריגינעל **פילזנער ביר** URQUELL B. B.
פערטרעטונג און לאגער **OTTO WIHAN** KILINSKIEGO 121 — TEL. 180-33 —

BORIS SOKOLOWER
BANKGESCHÄFT
DANZIG, Langemarkt Nr. 35
tel. 265-30. Telegr. Adr.: Interna.
אויספיהרונג פון אלערליי באנק-טראנזאקציעס
שנעלע ערלעדיגונג פון זעמטל. אינקאסא'ס
אויף גינסטיגע בעדינגונגען.

אלע גלויביגע פון דער פירמע
משה אייזענבערג אין לובלין
שוו. דוסקא 32
ווערען געבעטען זיך צו מעלדען צו מיר ביז'ן 30-טען ה. ח. כדי צו מאכען דער אויבענדערמאנטער פירמע א ביזוויליגע אופאדלאשטש.
געבר. ווייס, פלאץ-וואלנאשטשי 7

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייט
צוריקגעקעהרט
טראגוטא 12, טעל. 175-10.
נעהמט אן פון 11—1 און פון 7—8 אוו. 4157

DR. MED. Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,
נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 1—3 נאכמיטאג און פון 6 ביז 8.30 אוו. נד.
זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72—134
נעמט אן פון 3—4 נאכמ.
און פון 7—9 אווענד.

נאר א טיכטיגע
פערוקן-פעריין
צו דאמען-היטען
ווערט געזוכט.
גלובנא 22,
ביי מילנער.

א טיכטיגער
און זעלבסטשטענדיגער
פערוקן-מאכער
ווערט געזוכט. פארצוג א מענש פון דער מעבעל-בראנזשע. אפערטען אונטער „מעבעל" אין אדמ.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און טרעליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאלדשמיד-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1—2
ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד"ר יונסמאן נערוועז-קראנקה. פון 12—2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון 11—1½
ד"ר מאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר. פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן - ארצט פון 9—1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3—7
צאהן-טונגדהיילונג, בילדבטונגען, קראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייט פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג
וויזיטען איז שטאט.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און וויטערע טעג!
פרעכטיגער 100-פראצענטיגער קלאנג-פילם
מעדעל פון מאנטפארנאס
אין דער הויפט-ראלע:
Gertrude Lawrence
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע
נעכסטער פראגראם:
„אינזעל פון דערטרונקענע הערצער"
אנהויב אין געוו. טעג 5 נאכמ. שבת, זונטאג 3 נאכמיטאג.
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף פילעס פאר מענער וויבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט ארוין אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פראפעסארן מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשן פראפעסאר דאקטאר בראכורטעהונג בעזונדערע זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גארסעטען און אפעראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע אמגלאגען אין די שיך. קינסטליכע גוטע פיס און הענד, גוטעגע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן טערויבערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ה' דיר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך-לײדענדע אין לאדז, וואלטשאנסקא 29, פראנט 2. שטאק, פאר דער גיכער אינטערעסאנטער הילף און רעטען מיך דעם ערשטען טאג ראש השנה פון דעם שמערצען און פאר מיין לעבען געפעהרליכען ברוך, פאר דעם ווינטשאפט-ליכען אנגעצען מיר דעם באנדאזש פון זיין מעטאדע דאנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עמפפעהל איהם דאדורך פאר אלע ברוך-לײדענדע.
Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

ד"ר ראבינזאן

פארעמביע
גראנד-פענסיאנאט
נעהמט אן א גאנצען טאג.

Dr. M. Lerner
קינדער-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
זאכאדניא 64, טעל. 113-09
נעהמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 4279

DR. MED.
Jerzy SUDYA
ספעציאל-ארצט פאר אקושער- און פ-ויע-קראנקהייטן
ZIELONA 30 זשעלאנא
טעלעפאן 115-27
נעמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

„SANATO"

כירורגיש-ווענערוז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-ווענעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאקאוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. מאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 5.50—6
א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ —60 „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ —18 „ 8 „
... טעלעפאן-שטעלונג: ... 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman